

ערבות

המועצה האזורית הערבה התיכונה | גליון 83 | אייר תשע"ט | מאי 2019

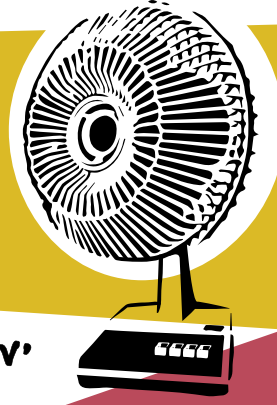
לפעמים כל מה שצריך זה להאמין שיש סיכוי. פרויקט "שלום ידיך" שהחל לפעול בשנה האחרונה, מחבר נשים משני צידי הגבול. נשים מהערבה, מישראל ומירדן, מנסות ליצור יחד מציאות של תקווה והתחדשות. סיפור הפרויקט המשותף לנשים שהיצירה היא הדרך שלהן לפעול יחד. עמ' 16

התבוננות בטבע ככלי לפיתוח פתרונות טכנולוגיים
עמ' 28

רועי גלילי על לימודי התואר השני במרכז המשתלמים
עמ' 20

זהירות מוקשים!
מחדדים את נוהלי הבטיחות
עמ' 11

מגלים בְּרוּחַ

ימי לילה עמוגים בערב
27-28.5.19

יום ב' | 27.5.19 | 20:30

שירה בו-זמנית

מעגלי משוררים
בכל יישובי הערבה

הכניסה חופשית

עידן צביה מרגליות

שפת אם

מופע "ספוקן וורד" בעברית מושחזת עם מיטב הקטעים מהשנים האחרונות, על משפחה, אוכל, כסף, פוליטיקה וכל מה שמעסיק את כולנו. חד, מצחיק, אוטנטי ומעורר מחשבה.

בספרייה | לפרטים: גילי 052-4260704

חצבה יענקליה רוטבליט

על רגל אחת

מפגש על כתיבת שירים, על עבודה ומפגשים עם כוכבי הזמר העברי.

בספרייה

לפרטים: מיכל 052-3666261

צוקים יוכית נעמן

האישה שחשבה שסמרטוט רודף אחריה

ערב שירה ודין על זהות, פואטיקה ומאבק.

במועדון

לפרטים: הגר 054-7869914

ספיר אריק אבר

ביטמילה

מופע שהוא חגיגה של שירה מדוברת עם טקסטים שנעים בין צחוק מתגלגל לאגרוף בבטן. בעזרת לופר ומיקרופון בלבד, רוקם אבר שכבות של מילים וביטים אשר לוכדים את הקהל המכושף.

במרכז קהילה על הגג

לפרטים: 08-6592268

פארן סבינה מסג

מן הכנרת אל הפיורדים

מפגש צלול וחודר ללב עם חלוצת האקופואטיקה בארץ על החיבור לרחל המשוררת ועל הטבע כנושא עיקרי בשירה.

בספרייה

לפרטים: נגה 052-5450750

עין-יהב מיטב השירה של נתן אלתרמן

פגישה לאין קץ

הסיפורים שמאחורי השירים באווירה של נוסטלגיה מחוייבת. עם המוזיקאי והזמר נתן סלור והשחקנית אסנת זיביל.

במועדון לחבר

לפרטים: איריס 052-8744324

יום ג' | 28.5.19 | 20:00 | אולם מוסא

הקרנת סרט "ציפור בחדר" ומפגש עם הבמאי ארי דוידוביץ'

זוכה ציון לשבח פסטיבל חיפה 2015

בשיתוף סינמטק ערבה

מחיר: 25 ₪ | רכישת כרטיסים באתר סמרטיקט ערבה

הסרט משרטט את דמותה ואת חייה מלאי התהפוכות של המשוררת תרצה אתר אשר נותרו אפופי מסתורין גם שנים רבות לאחר מותה הטראגי בגיל 36, באמצעות ראיונות אינטימיים עם האנשים הקרובים לה ביותר, מנסה הסרט לבענח במקצת את המסתורין סביב חייה ומותה של המשוררת הגדולה שתמיד חיה תחת צילם של הוריה אותם כל כך אהבה. "ציפור בחדר" הוא לא רק סרט תעודה שמציג "ראשים מדברים", אלא הוא גם מציג מעין שחזורים של אירועים שונים בחייה. אורך הסרט - 67 דקות.

דבר ראש המועצה

שלום לכולם,

תוכן עניינים

3	דבר ראש המועצה
4	חדשות ערבה

כתבות

16	מעבר גבול, כרמי חוסטצקי מספרת על פרויקט "שלום ידיך"
20	אין תמרים בניגריה, רועי גלילי על כוונות, פרשנות וצדק

מדורים

24	אישון במדבר
25	עשינו עסק
26	ללוש
28	צפר צמרת
30	אבנים מתגלגלות
32	אומרים שהיה פה שמח
34	עשה זאת בעצמך
35	שירה
36	חיים ברשת
38	המוח: תשבץ היגיון וחדות

תוכן נוסף

40	לוח אירועים
----	-------------

עורכת

רינת רוזנברג

עריכה לשונית

צופית לדברגר

עריכה גרפית

סטודיו ערבה

מו"ל

המועצה האיזורית הערבה התיכונה

צילום שער

משתתפות פרויקט "שלום ידיך"
צילום: באדיבות פרויקט "שלום ידיך"
אין המערכת אחראית לתוכן המודעות

כתובת ליצירת קשר

rinat@arava.co.il

לפרסום מודעות בעיתון, צרו קשר

traffic@arava.co.il

נועה 052-4260888

לפני שבועיים חגגנו יחד את יום העצמאות ה-71 של מדינת ישראל ברחבת הדשא בספיר. בטקס החגיגי שנערך, צוינו הישגים אישיים וקבוצתיים מרשימים של בני הנוער בערבה בספורט, במוזיקה במחול ובתרומה לקהילה. הצוותים המקצועיים של מרכז קהילה ערבה מצליחים לבנות מערכת עשירה ומגוונת של פעילויות, המאפשרת לכל ילד וילדה, נערה ונער לבטא את היכולות והחזקות, הכישורים והשאיפות שלהם באופן מעורר השראה. אנחנו גאים בנוער שלנו שמשקיע ומתמיד ומגיע להישגים ברמה האישית וברמה הלאומית. תודה לצוותים המקצועיים של מרכז קהילה על ההזדמנויות והכלים שהם נותנים להתפתחות האישית והקבוצתית של הנוער בערבה.

בשבוע שעבר התקיים הכנס השנתי לסיכום עונת הירקות. העונה החולפת התאפיינה במגוון אוויר חם בתחילת הסתיו, קור מתמשך עם כמות גדולה של משקעים לאורך החורף וריבוי ימים מעוננים, שהביאו לירידה מועטה בכמות היבול. הפלפל עודנו הגידול העיקרי בערבה, שטחי הגידול שלו משתרעים על פני כ-12,000 דונם, השוק העיקרי לתוצרת הוא השוק הרוסי, שמהווה כ-75% מכלל היצוא. גם השנה התבססה המגמה של גידול פלפל לשוק המקומי במושבים הצפוניים, במקביל להגדלה של שטחי גידול התמרים בכל הערבה.

יחד עם משרד התיירות ורמ"א אנחנו מקדמים לשנים הקרובות תוכנית אסטרטגית שמטרתה להוביל לפיתוח מוקדי תיירות מדברית בערבה התיכונה, בחבל אילות וברמת הנגב. צוות התכנון של הפרויקט ממשרד "תיק פרויקטים", המתמחה בתחומי תכנון, תיירות וקיימות, סייר באזור בתחילת החודש. הסיור כלל ביקור באתרי תיירות ומפגש שיתוף ציבור שבו השתתפו כ-40 תיירנים. במפגש העלו המשתתפים את הצרכים ואת כיווני הפעולה שהם רואים כבעלי חשיבות לקידום התיירות. תודה לחברה לפיתוח על פעילותה לקידום התיירות בערבה.

החודש התחלנו לקיים עם מנהלי המועצה וצוותי החינוך סבב מפגשים ביישובים בנושא חינוך ורווחה. מטרת המפגשים היא לשמוע וללמוד מכם התושבים מהם הצרכים והנושאים שיש לקדם. מטרה נוספת של המפגשים היא לבחון דרכי פעולה מתאימות להובלה של המערכות השונות לקראת השנה הבאה. הודעות על המפגשים הבאים ביישובים יפורסמו ואתם מוזמנים לקחת בהם חלק. השתתפותכם חשובה ומשפיעה, מצפים לראותכם.

ל"ג בעומר נעים ובטוח לכולנו,

אייל בלום

מנכ"לית

שירות חדש: הגשת טפסים מקוונים

לאחרונה, שיפרנו וייעלנו את השירות הניתן לתושבים, וכעת אפשר להגיש למועצה טפסים מקוונים באמצעות אתר האינטרנט של המועצה. מהלך זה נעשה בשיתוף מחלקת האינטרנט ובסיועה המקצועי של גילה טל. השירות החדש מקל את תהליך הגשת

הטפסים. הטופס המקוון הראשון שעלה לאתר המועצה הוא טופס בקשה לאישור תושב - זהו אחד הטפסים הנדרשים באופן שכיח. באמצעות השירות החדש אפשר למלא את הבקשה בטופס מקוון, לצרף אסמכתאות נחוצות ואף לבצע את התשלום בעת שליחת הטופס. הטיפול בבקשה יעשה באופן מהיר. במידה שייחסרו פרטים, הטופס יוחזר לשולח לצורך השלמתם. מתן השירות המקצועי במשרדי המועצה יימשך כרגיל

במקביל לשירות המקוון. אנחנו מעוניינים לשמוע את חוות דעתכם על השירות כדי שנוכל לשפר ולייעל אותו ככל האפשר. במהלך השנה הקרובה יש בכוונתנו להוסיף לאתר המועצה טפסים מקוונים נוספים ולאפשר לכם לקבל שירות יעיל ונוח גם ללא הצורך להגיע למשרדי המועצה. אשמח לקבל מכם רעיונות נוספים לשיפור השירות הניתן לכם במועצה.

דשא סינטטי בחצרות בתי הספר: הודות למענק של 100,000 ש"ח שניתן ממשרד הפנים לשדרוג חצרות בית הספר התיכון ובית הספר היסודי, הותקנו בחצרות בתי הספר משטחי דשא סינטטי במקום כרי הדשא אשר לאורך השנים דרשו תחזוקה רבה, מים להשקיה והעמיסו על תקציב התחזוקה של בתי הספר. השיפור במראה חצרות בתי הספר ניכר. מעבר לכך, בראייה לטווח הארוך, ההשקעה שנעשתה בחצרות תביא להתייעלות וחסכון בעלויות השוטפות של בתי הספר ותסייע בתפעול.

רויטל טריפלר
מנכ"לית

צילום: שמעון פחימה

דשא סינטטי בחצר בית הספר היסודי

חינוך

מסכמים שנה במערכת החינוך

לקראת סיום שנת הלימודים, זוהי ההזדמנות להסתכל על השנה החולפת, לראות במה גדלנו ובמה צמחנו, באילו תחומים הרחבנו דעת, שיפרנו את המענה החינוכי, הוספנו נדבך, דעה או דרך. זה זמן טוב להעמיק ולהביט איפה יש לנו עוד לצמוח, מה יש לטפח ולהגדיל, אילו תוכניות לקדם, ואיך נתרגם את כל זאת בעבודה שלנו בשנה הבאה שאליה התחלנו להיערך כבר לפני חג הפסח. לפני כן, אנו נערכים לסיום שנת הלימודים בכל המסגרות וסוקרים בהזדמנות זו תהליכים חשובים שקודמו השנה.

הגיל הרך - תוכנית מעברים: תוכנית "מעברים" מיועדת לילדי גן חובה, והיא נועדה לרכך את המעבר מגן החובה לבית הספר ולהקיף

את הילדים לקראת כיתה א'. התוכנית כוללת נסיעה באוטובוס הצהוב לספיר, פעילות בבית הספר ובסביבתו, פעילויות העשרה וקשר עם תלמידים. התוכנית פועלת בערבה כבר למעלה מעשור. השנה היא החלה לפעול בתחילת חודש ינואר וכללה שבעה מפגשים. ימי הפעילות תוכננו באופן שיאפשר נינוחות והעמקה בתוכנית ההעשרה, הפחתה בעומס ובלחץ שנוצרים עקב מעבר מפעילות לפעילות והושם דגש על התמקדות בהרגלים, בהיכרות עם סביבת בית הספר ובמעבר אליו שנמצא מעבר לפינה. התוכנית כללה שני חוגי העשרה: תנועה - בהדרכת רחלי רז מצופר וגישור - בהדרכת תמר שנאן מחצבה ומור הורביץ מעין יב. במסגרת תהליך החשיבה שהתקיים יחד עם צוות בית הספר, ומתוך רצון לאפשר לילדי הגן להכיר את המרחב הבית ספרי, נבנתה השנה על ידי צוות מחנכות כתות ה'

תוכנית חונכות איכותית, הכוללת שלושה מפגשים מונחים. נוסף על כך השתתפו ילדי הגן בשלושה מפגשים עם כיתות א' על פי תוכנית שנבנתה בעבודת צוות של הגננות והמורות.

תהליך מנהיגות משותפת בבית הספר היסודי "שיטים": בחודשים האחרונים התקיים תהליך שמטרתו להעמיק ולבסס את הקשר בין צוות בית הספר להורים. לתהליך זה קדמה עבודה של בניית מערכת אמון ותקשורת שמאפשרת שיח מקדם בין צוות בית הספר לוועד ההורים. ההכרה שכולנו מונעים ממטרות משותפות, מרצון משותף וכן להוביל ליצירת חינוך מיטבי, אפשרה מפגשים מעניינים ובוני אמון בין צוות בית ספר לחברי הוועד. לאחר מספר מפגשים בחרנו את מוקדי העבודה המשותפת בנושאים: חזון בית ספר, בניית קהילה בית ספרית,

המועצה תוכנית בנושא מיחזור, ששיאה היה שוק "קח תן". בבית הספר מתארגנת קבוצת מנהיגות ירוקה שתעסוק בחינוך לצריכה נבונה ובהעלאת המודעות לסביבה בריאה, בקהילה ובבית הספר. בהמשך מתכוונת מועצת התלמידים לפעול גם מחוץ לתחום בית הספר ולתרום לאוכלוסיות מוחלשות. חלק גדול מפעילות מועצת התלמידים מלווה על ידי ועד ההורים שמסייע ותומך באופן שוטף בעשייה. הפעילות נתמכת על ידי משרד החינוך ורשת דרכא. תודה גדולה לאורית ויין אשר מובילה את מועצת התלמידים בשנים האחרונות. אנו מקווים שהפעילות הענפה של מועצת התלמידים תמשיך גם בשנים הבאות. אנו ממשיכים בעשייה בשנה זו, בהתבוננות ובתכנון השנה הבאה ובעבודה על המשך קידומה וצמיחתה של מערכת החינוך בערבה.

אלעזר פויכטונגר, מנהל מחלקת חינוך וצוות מנהלי החינוך

שנה בבחירות דמוקרטיות על ידי התלמידים ופועלת למענם. המועצה מונה כעשרים תלמידים מכל השכבות הנפגשים אחת לשבוע עם מורה המלווה את התהליך. במפגשים מציגים רעיונות ובונים תוכניות בהתאם לצרכים חברתיים וערכיים. למועצת התלמידים שלנו יש קשר עם מועצות תלמידים מחוזיות ועם מועצת התלמידים הארצית. אחת לחודש נציגים שלנו נוסעים לסמינרים ולפעילויות ארציות ואזוריות, ובהם הם משתפים במידע על הפעילות בבית הספר שלנו ולומדים על פעילות המתקיימת בבתי ספר אחרים.

בשנים האחרונות ניכרת תנופה בפעילות מועצת התלמידים, וחבריה מובילים פעילויות רבות ומגוונות בבית הספר. חברי המועצה השנה יזמו פעילות תמיכה והזדהות עם יישובי עוטף עזה, פעלו לארגון "יום המורה", ובנו לקראת הבחירות לכנסת תהליך הדומה לבחירות לכנסת שהסתיים בבחירות שבהן לקחו חלק תלמידי ומורי בית הספר. בהמשך ארגנו חברי

תקנון, בטיחות בהסעות, חזות בית הספר, תוכניות העשרה וחיבורן לתוכניות הלימודים. נעשתה חלוקה לצוותי עבודה משותפים שהובילה להעמקת היכרות, לתחושה של שיתוף ואמון בין המשתתפים ורצון לקיים מפגשים נוספים. שיא התהליך (בשלב זה) התקיים לפני היציאה לחופשת הפסח וכלל מפגש "חושבים עתיד חושבים חינוך" אליו הוזמנו כל הורי קהילת בית הספר וכל צוות בית הספר. הנוכחות במפגש והשיחה שהתקיימה "במעגלי שיח" חיזקו את החשיבות שבקיום מפגשים מסוג זה. הסוגיות שנידונו במפגש היו הקשבה הדדית והכרה בשותפות, והן עוררו התרגשות, תקווה ואמונה שבעבודה משותפת של קהילת בית ספר - מורים, הורים ותלמידים, הכול אפשרי.

מועצת התלמידים בתיכון "שיטים דרכא": מועצת התלמידים היא הגוף המייצג את תלמידי בית הספר מכיתות ז' ועד י"ב בפני הנהלת בית הספר, צוות ההוראה וההורים. המועצה נבחרת מדי

פאנל בחירות בשיטים דרכא

מרכז קהילה ערבה

הישגי הנוער בערבה בחגיגות העצמאות

צילום: מיכל זיו

טקס יום העצמאות

למעלה מאלף איש חגגו את יום העצמאות ה-71 למדינת ישראל באירוע אזורי שנערך במרכז ספיר. השנה הוקדש הטקס המרכזי להישגים יוצאי הדופן של בני הנוער המצטיינים בערבה בשנה האחרונה: נוייה נועם מצטיינת במוזיקה; שקד בליברג, היא לי לזרה וגיא רייס מצטיינים בתחום המחול; בארי בלום, עמית קירשבוים ואורי וירוביציק מצטיינים בג'ודו; רותם לב מצטיינת בגלישת רוח, נתן גוטפלד מצטיינת בשחייה, ניר אבוחצירה מצטיינת בהדרכה ובתרומה לקהילה, קבוצת כדורסל הבנות וקבוצת הטריאתלון על הישגיהן הקבוצתיים. כל המצטיינים והמצטיינות קיבלו תעודות הערכה על הישגיהם האישיים והקבוצתיים שהם גאוה גדולה לכולנו. בהמשך לטקס המרכזי התקיימה הופעה של רמי קליינשטיין, ואחריה, כמו תמיד, חתם את האירוע מופע זיקוקים.

פעילות פסח: בחופשת הפסח השתתפו 140 תלמידים מכיתות א'-ג' בקייטנה שנושאה היא "עולמם המופלא של החרקים והזוחלים". הקייטנה כללה סדנאות וטיולים. הילדים השתתפו בפעילויות שונות: סדנת פסיפס עם דליה מטמון, היכרות קרובה עם זוחלים עם מאיה רייטר, סדנת צלילים וקולות עם מור הורוץ וחיפוש חרקים דרך עדשת המצלמה עם הצלמת מאיה מימוני. מדי יום טיילו

בישלו בכוחות עצמם, נהנו והתגבשו. תודה גדולה לצוות המד"צים שהדריכו וקיבלו על עצמם אחריות לחניכים, תודה גדולה גם לנבחרת הטרומפים (חניכי שכבת ט') שסייעו במנהלה, בהדרכה ובכל מה שנחוץ, וכמובן לצוות הנוער: מד"בים וגרעינרים, בראשם של תמר מרגלית - רכזת בני המושבים ואלירז דאי - מנהל מחלקת נוער, שהובילו פעילות ערכית, מאורגנת ומהנה.

מחול: מעט לפני חופשת פסח התקיים המופע השנתי של בית הספר למחול. לאור ניסיון העבר, הוחלט השנה לקיים שתי הופעות בזו אחר זו, כדי לאפשר לכל המעוניינים לצפות במופע. 700 איש צפו במופע "רצוף אהבה" שכלל קטעי ריקוד מרפרטואר היצירות של כוריאוגרפים נודעים, יוצרים ישראליים ותיקים וצעירים, וקטעים פרי יצירתם של מורי בית הספר. הרקדניות והרקדנים הצעירים ביצעו יצירות מורכבות ומאתגרות. תודה לצוות המורים למחול ולאורנה אסף מלכה שממשיכה לקדם את תחום המחול לשיאים חדשים. בחודש יוני יתקיים פסטיבל "חולות במה" בדגש על אומנויות רחוב, ובו ישתתפו רקדני מסלול street, קבוצת תיאטרון הנוער, התיאטרון הקהילתי ותלמידי חוגי הציור. כולכם מוזמנים לצפות.

הילדים בהדרכת מדריכי בית ספר שדה חצבה ופגשו עולם ומלואו: המוני צפרדעים, מחילות של חרדונים, עקרבים, לטאות, כושן ארסי, ארבה מדברי, רגבן, ברקנית האשל, נמלים ממינים שונים ועוד ועוד... הקייטנה הסתיימה בפעילויות מיוחדות בחממת בין השיטין ובמרכז המייקס החדש במו"פ. הקייטנה התקיימה במסגרת בית הספר של החגים במימון משרד החינוך, המועצה ומרכז קהילה, ובעלות סמלית בלבד להורים. תודה גדולה לצוות הקייטנה ולגליה קפ - רכזת מדע והעשרה - על עבודתם המצוינת.

240 חניכי כיתות ד'-ו' יצאו לטיול פסח אזורי ברמת נגב. הם טיילו בעין עבדת, נחל צין עליון, נחל חווארים, ישנו בחאן השיירות,

צילום: גליה קפ

פעילות במאגר נקרות במהלך קייטנת פסח

אילת להב ביגר
מנהלת מרכז קהילה ערבה

"אפשרי-בריא"

התוכנית הלאומית "אפשרי-בריא" פועלת במטרה ליצור סביבת חיים פיזית, חברתית וכלכלית, המקדמת ומאפשרת חיים פעילים ובריאים. התוכנית הפועלת בהובלת משרד הבריאות, כוללת פעולות ברמה המקומית

והלאומית, ויש לה שותפים רבים: משרד החינוך, משרד התרבות והספורט, קופות החולים ובעיקר הרשויות המקומיות שהן שותף אסטרטגי חשוב ומרכזי בהשגת מטרות התוכנית. מטרת התוכנית היא לבסס את מחויבותה של הרשות המקומית לקידום בריאות בקהילה. למימוש התוכנית נבחרו שלושים רשויות ובכללן המועצה שלנו, שזוכה להיות בין הרשויות המובילות את התוכנית ונהנות מתמיכתה הכספית של המדינה לקידום אורח חיים בריא בקרב התושבים. התוכנית בערבה כוללת פעילות בבתי ספר ובגנים בשיתוף מחלקת החינוך והספורט במרכז קהילה. התוכנית מתמקדת בהובלת שינוי בתחומים של תזונה נכונה ועידוד פעילות גופנית. לשם כך מתקיימים ימי לימודים, סדנאות בישול ואפייה, סיורים וטיולי טבע,

חוגי התעמלות לכל גיל וימי שיא בתחומי הספורט במטרה להוביל לשינוי בר קיימא בכל סביבות החיים. בחודש אפריל, במסגרת "אפשרי-בריא", התקיימו פעילויות שונות: אביב של בריאות שכלל את פרויקט "תרופה מנצחת" לאיסוף תרופות פגות תוקף; יום בריאות ואורח חיים בריא לעובדי המועצה ושלוחותיה; ימי ניקיון ושמירה על הסביבה במערכת החינוך ומפגש עם השחקנית ריקי בליך בנושא "תרבות הצריכה". הפעילויות הרבות התקיימו בשיתוף ובהובלת היחידה הסביבתית.

עוד על התוכנית הלאומית "אפשרי-בריא" ניתן לקרוא באתר של משרד הבריאות:

<http://www.efsharibari.gov.il>

עיריית שחר

מנהלת מחלקת גיל שלישי, בריאות והתנדבות

"סבתא רוקמת" - פרויקט בין-דורי

במהלך חודש מרץ התקיים פרויקט משותף לבית הספר היסודי "שיטים" ולמחלקת הגיל השלישי - מפגשי "סבתא רוקמת". הפעילות

הפגישה את תלמידי כיתות א' לעבודה משותפת של יצירה ואומנות, בהובלתן והדרכתן של סבתות מהקהילה במטרה ליצור מפגש מהנה של פעילות חווייתית משותפת בתחומים של אומנות ויצירה המאפשרים ביטוי לכל ילד וילדה. עד כה נערכו שני מפגשים מוצלחים, ומתוכננים שניים נוספים. אנו רואים חשיבות

רבה ביצירת פעילות משותפת רב-גילית לחיזוק הקשר הבין-דורי במפגשים חווייתיים ובלתי אמצעיים.

צילום: דליה שחר

ילדים וסבתות בפרויקט סבתא רוקמת

שירותים חברתיים

פעילות לגיל השלישי ב"וותיכאן"

בחודש מרץ החלה לפעול תוכנית חדשה בשם "מפגשים מהסוג השלישי" ב"וותיכאן" - המועדון החדש של ותיקי מושב עין יהב. במסגרת התוכנית נערכים מפגשים אחת לשבוע (ביום שבו אין פעילות אזורית קבועה) בליווי של ציפי אמבר - עו"ס תחום אזרחים ותיקים, עירית גבעון - רכזת קהילה תומכת של מחלקת הגיל השלישי ומרצים אורחים העוסקים במגוון נושאים: הסבתאות החדשה, הבית כמרחב טיפולי, מגמות בהזדקנות, שירותי שיקום ובריאות לגיל השלישי, זוגיות ועוד. אנו מעוניינים להרחיב את הפעילות ולהפעילה במושבים נוספים.

טיפול ביתי באזרח הוותיק: אחד האתגרים שמביאה עמה ההזדקנות הוא ירידה בתפקודים של האדם הזקן, והצורך בקבלת טיפול ועזרה. מצב זה משפיע על בני המשפחה של האדם הזקן, בין שהם המטפלים הישירים ובין שנכנס לבית כוח עזר (מטפלים וסומכים). בארץ בכלל ובערבה בפרט קיימת מצוקה ניכרת במציאת כוח עזר זמין ואיכותי ורוב התושבים הוותיקים הנזקקים לסיוע נעזרים בבני משפחתם. מצב זה מכביד רגשית ופיזית על בני המשפחה.

ועדה מקומית מחלקת הנדסה

הסדרת תשתיות תנועה ביישובים

מחלקת ההנדסה מקדמת בחודשים האחרונים הסדרה של תשתיות כבישים. במסגרת ההסדרה שודרג הצומת הראשי בכניסה למושב חצבה והוקמה בו כיכר חדשה במטרה לתת מענה בטיחותי ונוח. בעידן ובפארן יבוצעו עבודות דומות במהלך החודשים הקרובים.

בימים אלה המועצה מקדמת תכנון למתחם שיכלול את מבני הציבור בספיר. בשלב זה תקודם תוכנית עקרונית שתכלול את צורכי היישוב הקיימים והעתידיים ותכנון מפורט עבור מועדון רב-תכליתי.

תושבים חדשים הנערכים לשלבי התכנון והבנייה של בתיהם בערבה, מוזמנים לפנות לועדה המקומית להתייעצות ולברור השלבים הסטטוטוריים הנדרשים בתהליך הבנייה. לנוחותכם, ניתן גם לקבל מידע על תהליך זה באתר הוועדה המקומית בכתובת: arava.bartech-net.co.il

כרמל הר-גמליאל
מהנדסת המועצה

אנו מבקשים להעלות את הנושא למודעות ולהביא לייסוד מנגנוני תמיכה בבני המשפחה המטפלים. לקידום הנושא יופץ במהלך חודש יוני סקר שיסייע לנו למקד את סוגי המענה והתמיכה הנדרשים.

תשישות החמלה: תשישות החמלה היא תופעה מוכרת ושכיחה בקרב אנשי מקצוע ממגוון מקצועות הבריאות, הנחשפים למצבי קיצון ולחץ רבים ונמצאים בסכנה להגיע למצב של תשישות החמלה. השפעותיה של התופעה ניכרות ופוגעות באיכות החיים הפיזית והנפשית של העובד. במטרה לספק כלים להתמודדות עם חווית תשישות החמלה, משמעויותיה והשלכותיה, התקיים לאחרונה, בשיתוף מחלקת הבריאות, מפגש של צוות הרפואה בערבה. עו"ס עידן שפירא, שהנחה את המפגש, התייחס בין היתר לשורשי הבחירה בעיסוק במקצוע טיפולי, הגורמים המקצועיים והאישיים לתופעה ועיבוד חוויות שאליהן נחשפים בעבודה מסוג זה. ניתנו כלים פרקטיים להתמודדות עם מצבים של תשישות החמלה ודרכים למניעתה. נמשיך לקיים מפגשים נוספים הנוגעים לצוותי הבריאות ורווחתם כדי לתמוך בצוותים העובדים למען התושבים בערבה.

דורית לוביש-פאיאנס
מנהלת המחלקה לשירותים חברתיים

החברה לפיתוח ובניין הערבה

מסתיימות העבודות בכפר האומנים בצוקים

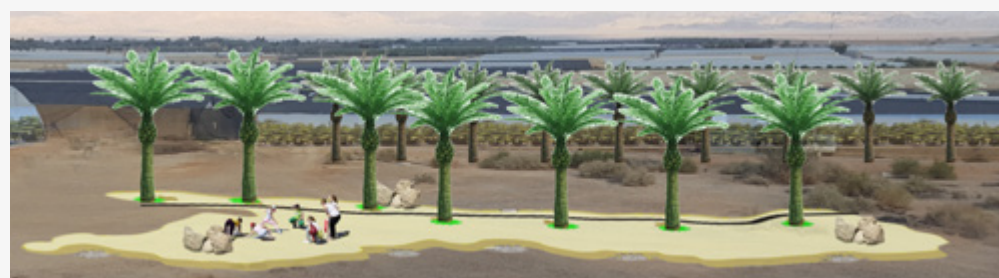
בחודש יוני יסתיימו העבודות לשדרוג תשתיות ולפיתוח בכפר האומנים בצוקים. בכפר פעילים 25 אומנים ויוצרים, ולכל אחד מהם חלל יצירה ומכירה. במהלך השנים האחרונות הפך כפר האומנים בכל יום שישי למרכז תיירותי ומסחרי הפתוח לקהל ומשלב מגוון של תחומי אומנות ויצירה. במסגרת עבודות השדרוג של המתחם הוסדר המבנה המרכזי שהיה נטוש שנים רבות והפך כעת למבואת כניסה עם גלריה וקפיטריה. בשיתוף אומני הכפר אנו נערכים להפעלתו של המתחם

ותכנון רעיוני להקמתו של מרכז מורשת היאחזויות במתחם בית ספר שדה חצבה. התוכנית הוכנה, עברה אישור עקרוני ועוברת כעת לשלב התכנון המפורט. לפרויקט שותפים המועצה לשימור אתרים, החברה להגנת הטבע, רשות הניקוז, המועצה האזורית ומושב חצבה.

נעמי בקר
מנכ"לית

המחודש במתכונת שתתאים לאופי היישוב. תודה לשותפינו לפרויקט - משרד התיירות, משפחת וידור והמועצה - שאפשרו את ביצוע הפרויקט כעוגן תיירותי נוסף בערבה.

פרויקט מורשת תיירותי במושב חצבה: ותיקי מושב חצבה יזמו תוכנית ראשונית לפרויקט תיירותי - "גבעת האזרוח" בכניסה למושב

אוצרות: שרון עמבר עיצוב: עופר קוטלר

הדמייה של הפרויקט התיירותי "גבעת האזרוח"

פיתוח

נמשך פיתוח המגרשים בערבה

בצוקים החלו עבודות הפיתוח של שלב ג'. העבודות כוללות הקמת תשתיות עבור 57 מגרשי מגורים שיתווספו ל-98 המגרשים הקיימים. פיתוח המגרשים מבוצע בפתמ"ר (פיתוח מראש) על ידי משרד הבינוי והשיכון. בפארן הסתיים תכנון לפיתוח 27 מגרשים בהרחבה קהילתית ו-38 נחלות חקלאיות. בימים אלו נערכים לפרסום מכרז לפיתוח המגרשים. הפרויקט ינוהל על ידי החברה לפיתוח.

טיפול בתשתיות ביוב ביישובים: במסגרת תוכנית האב לביוב וכדי לתת מענה לשפכים שיגיעו משטח ההרחבה והנחלות החדשות במושב עין יהב, המועצה מקדמת מכרז לשדרוג של מט"ש (מערכת לטיהור שפכים) עין יהב. העבודה צפויה להתחיל בסוף שנת 2019 ולהימשך כחצי שנה. מערכת הולכת הביוב במושב פארן ישנה מאוד ומחייבת שדרוג כדי למנוע החמרה במצב לשם כם אנו מקדמים פרויקט לשדרוג קווי הביוב הפנימיים בפארן. הפרויקט נמצא בשלבי תכנון מתקדמים מתוך כוונה לצאת לביצוע בשנת 2020.

מור זילברשטיין
מנהל פיתוח

הזמנה לקבלת הצעות במכרז פומבי

פרסום מגרשים - מנהל מקרקעי ישראל:

מלונאות ונופש פארק ספיר 101,102,103

רשות מקרקעי ישראל מזמינה בזה הצעות לחתימה על חוזה חכירה ל-49 שנים עם אופציה להארכה לעוד 49 שנים, בנין השטח שפרטיו בעת פרסום המכרז הם כדלהלן.

פרטים נוספים ניתן למצוא באתר רשות מקרקעי ישראל מחוז דרום לפי מס' מכרז

תיירות

כנס תיירות מדבר

כנס תיירות מדבר, הראשון מסוגו, התקיים באפריל במטרה לחשוף את התיירות בערבה לסוכני תיירות, לעיתונאים, לכתבי תיירות ולמועצות השכנות. הכנס נועד לקדם שיתופי פעולה מקומיים, אזוריים ומרחביים של עסקי תיירות בערבה ובמרחב הנגב, השותפים למותג "תיירות מדבר" (רמת נגב, ערד, ירוחם, ים המלח, תמר וחבל איילות). הכנס כלל ארבעה סיורי תיירות בערבה שנערכו במקביל ונועדו ליצור חשיפה והיכרות עם התנופה התיירותית באזור. לאחר הסיורים התכנסו המשתתפים בגמליה לשיח בין סוכנים לתיירנים בהנחיית תמר קוכנר, יועצת ארגונית ומומחית בשיווק תיירות. לאחר מכן נערך יריד לעסקי תיירות במשק פורת בעין יהב, ובו הציגו כ-30 בעלי

עסקים מקומיים את עסקי התיירות שלהם. לכנס הגיעו 15 סוכני נסיעות, 10 כתבים ונציגי משרד התיירות, ולמעלה מ-50 תיירנים מהמועצות השכנות.

יותר ויותר בעלי עסקים מודעים לכוח הרב של שיתופי פעולה ויוזמות משותפות בין התיירנים. הכנס התקיים בשיתוף פעולה ותמיכה של מושב עין יהב ובסיוע "המעוף" והיה דוגמה מצוינת לשיתופי פעולה מוצלחים המוכיחים את עצמם. זהו צעד נוסף לחיזוק המרקם התיירותי הייחודי לערבה. בשנת 2020 כנס תיירות מדבר יתקיים כחלק מאירועי היום הפתוח.

אוסי ניר
רכזת תיירות

עיתונאים במאגר נקרות במסגרת "כנס תיירות מדבר"

החברה לפיתוח ובניין הערבה

מרכז המשתלמים

ביקורים במרכז המשתלמים

קלייר ומארק פרלמן, שתרמו להקמת הקמפוס החדש, כיבדו אותנו בנוכחותם בטקס קביעת המזוזה בקמפוס המשתלמים החדש שנקרא על שמם. טקס קביעת המזוזה התקיים בנוכחות הסטודנטים המשתתפים בתוכנית הלימודים במרכז. מחלקות מש"ב (מחלקת שיתוף בינלאומי), פסיפיק ואסיה ממשרד החוץ ביקרו בערבה ובמרכז המשתלמים כדי להכיר מקרוב את פעילות מרכז המשתלמים. נציגי המחלקות חברים בוועדה הבין-משרדית המאשרת ומתאמת את תוכניות מרכזי המשתלמים בארץ.

הביקור בערבה חשוב להמשך שיתוף הפעולה והתמיכה בפעילות מרכז המשתלמים שלנו. זכינו גם לביקור של השגריר החדש של וייטנאם בישראל שבמהלכו פגש את 330 הסטודנטים מווייטנאם הלומדים בערבה. בהמשך לביקור, השגריר מעוניין להעמיק את הקשר עם מרכז המשתלמים ולהגדיל את מספר המשתתפים מווייטנאם בתוכנית.

שנת הלימודים במרכז המשתלמים הסתיימה לפני ימים ספורים ואנחנו נערכים לשנת הלימודים הבאה. חקלאים ותיקים וחקלאים חדשים מוזמנים לפנות אלינו לצורך תיאום והרשמה לקראת השנה הבאה.

חני ארנון
מנהלת מרכז משתלמים

צילום: באדיבות מרכז המשתלמים

שגריר וייטנאם בביקור בערבה

מרכז וידור

פרויקט תגלית מגיע למרכז וידור

לצורך הרחבת פעילות הקיץ אנו מחזקים את הקשרים ומגדילים את מאמצי השיווק עם ארגון "תגלית" שבמסגרת פעילותו מביא קבוצות של צעירים יהודיים להכיר את החברה הישראלית ולטייל בארץ. במהלך השנה הנוכחית ביקרו במרכז וידור למעלה מ-45 קבוצות של "תגלית".

בחול המועד פסח ביקרו במרכז כאלף מבקרים. זהו מספר שיא של מבקרים והוא תואם את היקף המבקרים בימי חול המועד בערבה.

צמיחה דמוגרפית

תוכנית הכשרה לוועדות הקליטה ביישובים

תוכנית הכשרה להנהלות היישובים, לצוותי הקליטה ולוועדות קליטה ביישובים יוצאת לדרך. מטרת התוכנית לחזק את מערך הקליטה האזורי ולהכין את היישובים לתהליכים הנובעים מצמיחה דמוגרפית וקליטת תושבים חדשים לקהילה. ההכשרה מתקיימת בשיתוף מרכז הגישור הקהילתי של מרכז קהילה ערבה.

יונתן נריסנה

רכז צמיחה דמוגרפית ומנהל מרכז מבקרים

פיתוח עסקי

קורס ראשון במסגרת "ערבה האביטאט"

קורס מנהלי מדיה חברתית, הקורס הראשון במסגרת "ערבה האביטאט", יצא לדרך. זהו קורס מקיף ומקצועי המעניק כלים לניהול קמפיינים שיווקיים ברשתות החברתיות ובגוגל. בקורס משתתפים חברי פורום "ערבה

האביטאט" והוא פתוח גם לתושבי הערבה המעוניינים להצטרף. מידע על הקורס ניתן למצוא באתר המועצה. בהמשך צפויים להיפתח קורסים בתחומים נוספים: גרפיקה, בניית אתרים, כתיבת תוכן וקופירייטינג.

פורום "ערבה האביטאט": בסוף 2018 החל לפעול פורום "ערבה האביטאט" במטרה לבנות יחד משרד דיגיטלי הנותן מענה לצורכי עסקים בערבה בתחום השיווק הדיגיטלי. הקבוצה מורכבת מתושבי הערבה יזמים

בתחומים שונים בתחום המדיה החברתית, גרפיקה ועוד. פורום "ערבה האביטאט" מציע חבילות שיווק במחירי היכרות לתושבי הערבה. אם אתם רוצים לקחת חלק במיזם כלקוחות או כנותני שירות, אתם מוזמנים ליצור קשר בפייסבוק: HUBitArava

או במייל morm@arava.co.il

מור ממן

מ"מ מנהלת פיתוח עסקי

קק"ל מבצעת הכשרות קרקע בערבה

לאחר הפסקה של ארבעה חודשים בביצוע הכשרת שטחים לנקלטים חדשים בחקלאות, חזרה קק"ל להכשיר שטחים בעידן, בחצבה, בצופר ובפארן עם כוונה לסיים את העבודות בחודשים הקרובים, לפני תחילת העונה הבאה.

משרד החקלאות הודיע על הארכת זמן להגשת החוברת להעסקת עובדים זרים בחקלאות ("החוברת הירוקה"). המועד האחרון להגשת החוברת הוא 20/6/2019. ניתן לפנות לוועדה החקלאית ולקבל עזרה במילוי החוברת.

אנו נערכים לתקופת החיץ בערבה. ועדת סניטציה התכנסה וקבעה שמועדי תקופת החיץ יחולו בטווח שבין 15/6 ל-16/7. מסמך מפורט המתייחס למועדי תקופת החיץ, עם

חלוקה לסוגי הגידולים ביישובים השונים, הועבר לכל החקלאים. קיום תקופת החיץ חשוב לחקלאות בערבה היות שהיא מביאה לצמצום המזיקים ולהכנה טובה של השטחים לעונה הבאה. בבקשה היערכו לקיום תקופת החיץ ושמרו על היתרון היחסי שלנו כאזור נקי ממזיקים בשונה מאזורים אחרים בארץ.

אורן קורין
יו"ר הוועדה החקלאית

זהירות מוקשים

במוצאי שבת, 13 באפריל, נקלעו שישה סטודנטים הלומדים במרכז המשתלמים לשדה מוקשים פעיל בתוך שמורת הטבע שבין מושב חצבה למושב עידן. הסטודנטים שיצאו מחצבה לבקר את חבריהם בעידן, נכנסו לתוך שדה מוקשים, עברו גדר מסומנת, חצו את שדה המוקשים. בהגיעם לצד המזרחי ולגדר גבוהה עם תלתלית, הבינו שאין ביכולתם לעבור את הגדר ושהם נמצאים בתוך שדה מוקשים. הם יצרו קשר עם אחד ממורי מרכז המשתלמים ושלחו אותם מצוקה ומיקום. בעקבות הקריאה יצאו למקום רבש"צ חצבה, מתנדבי יחידת חילוץ ערבה ואני. בשלב זה החלה הפעלה של נוהל חילוץ משדה מוקשים. צוותים של חיל הנדסה וצוות מיוחד של

יחידת יעל (יחידה הנדסית למשימות מיוחדות) הגיעו גם הם למקום והחלו בעבודה המורכבת הכרוכה בכניסה לשדה המוקשים וחילוץ ממנו. אחרי עשר שעות של עבודה מאומצת וטיפול זהיר תוך שמירה על חיי כל המעורבים באירוע, חולצו השישה ללא פגע. בעקבות אירוע חריג זה אנו מבקשים לחדד ולהדגיש הנחיות זהירות והתנהגות לתושבים, עובדים, סטודנטים, נוער, עוברי אורח, תיירים ואורחים: **אין לחצות גדרות בין שהן מסומנות בשלטי "זהירות מוקשים" ובין שלא. אם נקלעתם למצב שבו אתם מבינים או חוששים שנקלעתם לשדה מוקשים, עליכם לעמוד במקום, להזעיק עזרה ולדווח על מיקומכם בדיוק רב ככל האפשר. חשוב מאוד - לא לזוז עד להגעת כוחות ההצלה, היות שכל תנועה בשדה מוקשים עלולה להיות הרת אסון.**

כל גדרות שדות המוקשים והאזורים החשודים במיקוש באזור נסרקו ונבדקו לאחר האירוע ובמקומות שהתגלו ליקויים בגדרות, הם תוקנו באופן מיידי. כדי להימנע מסכנות מיותרות חשוב לתכנן את מסלול ההליכה שלכם מראש, לשאול ולקבל מידע מקדים ממי שמכיר את הדרך. אם אין אדם שניתן להתייעץ איתו או שאתם לא מסופקים מהתשובות שניתנו לכם, התקשרו למחלקת הביטחון (052-3665928) ונסייע לכם. זהירות מונעת אסון ותכנון מוקדם הוא תנאי ראשון לפעולה זהירה ואחראית. שמרו על עצמכם ושיהיה לכולנו קיץ רגוע ונעים.

נדב אילון
קב"ט

צילום: אריה רוזנברג

צוות הנדסה במהלך פינוי הסטודנטים משדה המוקשים

מו"פ חקלאי

מקדמים את תחום הטיפול בפרי לאחר הקטיף

בעונה החקלאית שמגיעה בימים אלה לסיימה, נקלטה בצוות המו"פ החוקרת **מילי זנבר**. מילי עובדת אצלנו בחצי משרה (חצי משרה היא עובדת במו"פ רמת הנגב), והיא מרכזת את תחום "טיפול בפרי לאחר קטיף" על מנת לחזק את התחום בערבה. ביקשתי ממילי לסכם את העונה מנקודת מבטה:

פלפל: בעונה החולפת נבחנה האפשרות לאחסן פלפל בטמפרטורה תת-אופטימאלית; 4 מעלות צלזיוס, במטרה לעכב התפתחות ריקבון, בעיקר מחלת העובש האפור ולהאט את קצב תהליך ההזדקנות של הפלפל המאוחסן. כמו כן בחנו אם אחסון ב-4 מעלות לתקופה של 21 ימים יכול לשמש גם כטיפול נגד מזיקי הסגר. פלפל כידוע, רגיש לקור ומתחיל לפתח נזקי צינה כשבועיים לאחר אחסון בטמפרטורה הנמוכה מ-7 מעלות. על מנת להימנע מנזקים אלו, שולבו טיפולים שונים אשר נמצאו יעילים בהפחתת נזקי צינה הנגרמים בשדה, נבחנה גם השפעת השימוש באריזות שונות,

ציפת הפרי. החשיפה לצינה מובילה לנזק מצטבר אשר לעיתים מתחיל עוד בשדה טרם הקטיף. לאור זאת, אנו מנסים לפתח אמצעים להפחתת הפגיעות באיכות הפרי. בעונה זו נבחנו אריזות שונות, השפעת שעת הקטיף, אריזה בשטח וכן הורדה הדרגתית של טמפרטורת האחסון (אקלימציה). נוסף על כך, ערכנו סקר להשוואת איכות הפרי ממבנים שונים ונערכה השוואת איכות בין פירות במשקלים שונים.

תוצאות הניסויים יפורסמו בקרוב ועד אז אני מזמינה אתכם להגיע למו"פ לפגישת היכרות אישית וללמוד מקרוב ולעומק על הנעשה בתחום.

מו"פ מדעי

למה גדלים גזעי עצי השיטה דווקא בקיץ?

מלבד פעילות המו"פ החקלאי אנו עוסקים גם במו"פ מדעי, במסגרת שלוחת ערבה תיכונה של מו"פ מדבר וים המלח. **ד"ר גדעון וינטרס**, מוביל בהצטיינות מספר מחקרים הקשורים בעצי שיטה בערבה. ביקשתי ממנו לשתף אותנו במחקר מעניין שערך:

תמותת עצים בעקבות בצורות היא תופעה שהולכת ומתגברת בשנים האחרונות וצפויה אף להתגבר בתנאי אקלים משתנה, במיוחד באזורים בעלי אקלים חם ויבש מלכתחילה. עם זאת, מינים של עצים השורדים בתנאים צחיחים קיצוניים באופן קבוע (כמו התנאים הקיימים בערבה כיום) יכולים לשמש מודל להבנה של מנגנונים המקנים עמידות לעצים לתנאי בצורת. הבנת מנגנונים אלו תוכל אולי לעזור בעתיד בפיתוח או טיפוח מנגנוני הסתגלות לתנאי יובש בצמחים אחרים.

אף שעצי שיטה נפוצים ברבים מהמדבריות בכדור הארץ והם העץ הנפוץ ביותר בערבה, יש מעט מידע על יכולתם של שיטים לגדול ולנצל מים בסביבות מוגבלות מים אלה. במחקר שדה שנערך בערבה, נמדדו היקף גזע, עונתיות העלים (פנולוגיה) ושטף זרימת המים בגזע במשך שלוש שנים עוקבות בחמישה

והשפעת שטיפה במים חמים על סבילות הפרי לאחסון בטמפרטורה נמוכה. במהלך העונה נבדקה גם יעילותו של ציפוי אכיל אשר פותח במעבדתה של דר' ילנה פוברנוב ממנהל המחקר החקלאי. הציפוי מבוסס על הפוליסכריד 'כייטוזן', ובניסויים קודמים במעבדתה של ילנה נמצא יעיל בהפחתת איבוד המשקל ובעיכוב התפתחות ריקבון בפירות פלפל לאחר 28 ימי אחסון. לאורך כל חודשי הגידול נבחנה השפעת הציפוי על איכות פירות פלפל משני זנים; קנון ודינמו ובשני אזורים גידול: חצבה ופארן.

חציל: מגדלי החציל בערבה סובלים בשנים האחרונות מבעיות איכות קשות ומפסילות תוצרת על רקע איכות ירודה. במהלך החורף היו פסילות רבות על רקע התפתחות מחלת העובש האפור על קליפת הפרי והעוקץ. לקראת סוף החורף ובאביב הייתה השחרה פנימית והתמוטטות ציפת הפרי. כתוצאה מכך משלוחים רבים נפסלים וההפסד גדול. תופעת ההשחרה הפנימית בחציל נובעת מחשיפת הפרי לטמפרטורות נמוכות. פירות חציל רגישים לצינה בטמפרטורות נמוכות מ-10 מעלות ופרי שנחשף ל-5 מעלות יפתח נזקי צינה כעבור 6-8 ימים. השלכות נזקי הצינה בחציל הן שקעים והחמה על גבי קליפת הפרי, השחרה פנימית והתמוטטות

צילום: ניר שטיגליץ

עץ שיטה

שלושה פרויקטים לשיפור אספקת המים

למערכת האזורית. הפרויקט יסתיים בעוד כשנה. קומפלקס קידוחי עין יהב כולל חמישה פרויקטים מתוכנית האב לאספקת מים לערבה - ציוד לקידוחים בעומקים משתנים, בשכבות גיאולוגיות שונות ובעלי איכות מים שונה, מתקן טיפול ומערך סינון להתאמת מי הקידוחים לאיכות המים הנדרשת לאספקת לחקלאות ותחנה לסניקת המים אל מקום האיגום ("בריכת קצרה") הנמצא כעשרה ק"מ דרומית לאתר דרך שרשרת קווים שהונחו בהתאם לתוכנית האב. הקידוחים בקומפלקס: עין יהב 3א' - קידוח פעיל, עין יהב 13 - קידוח חדש אשר טרם הופעל, קד' עין יהב 113 - קידוח חדש שהופעל בצורה ארטיזית, קד' עין יהב 213 - קידוח חדש אשר טרם הופעל.

גיל סלויין
מנכ"ל רשות הניקוז

בימים אלה מקדמת חברת מקורות שלושה פרויקטים גדולים לשיפור אספקת המים באזור: **מאגר עופרים**: מאגר בנפח של 300,000 קוב בסמוך לכביש 90 וכביש הגישה למושב עידן. הפרויקט נמצא בשלבי בנייה מתקדמים. העבודה צפויה להסתיים בעוד כשנה. **מאגר צופר**: העבודות להקמת מאגר בנפח של 200,000 קוב החלו ממערב למושב צופר, והן צפויות להסתיים בשנת 2021. **קומפלקס קידוחי עין יהב**: טיפול בארבעה קידוחים (3א', 113, 13, 213) ומתקן לטיפול במים שיאפשרו תוספת של כ-450 קוב לשעה

עצי שיטה סלילנית ובשישה עצי שיטה הסוכך בנחל שיזף. השערת המחקר הייתה שבערבה הצחיחה גדילת הגזע ופעילויות נוספות בעץ, יתרחשו בסנכרון עם אירועי גשם ועם שיטפונות - כלומר בחורף.

באופן מפתיע, בשני מיני השיטים שנבדקו, נמצא כי גדילת הגזע הופסקה בעונה הרטובה והתרחשה ברובה דווקא בעונה היבשה (בסוף הקיץ), בטמפרטורות אוויר של עד 45 מעלות צלזיוס ותחת גירעון אדי הלחץ (VPD) של עד 9 קילופסקל (kPa). גדילה בגזע נמדדה בזמן שיא בזרימת המים בגזע, שנמצאה בסוף הקיץ. ממצאים אלו מצביעים על כך שגם בתנאי יובש וחום באזור צחיח באופן קיצוני, פעילותם של עצי שיטה ממשיכה להתקיים. למיטב ידיעתנו, אלה התנאים היובשניים ביותר שבהם עדיין נמדד גידול בגזע העץ בתנאי יובש כה קיצוניים. ואכן, יכולתם של עצי השיטה לשרוד בתנאי אקלים מהקיצוניים בעולם מעוררת השתאות. מכיוון שגדילת העצים מסתמכת על חילופי גזים עם האטמוספירה (פוטוסינתזה), תהליך המתאפשר רק בזמינות מים קבועה, וגדילת גזעי השיטה התרחשה גם בחודשים חמים ויבשים במיוחד, ללא קשר לגשמים ולשיטפונות, ממצאי המחקר מעידים שלעצי שיטה בערבה ישנה גישה קבועה למקורות מים עמוקים יותר בקרקע כל השנה. ייתכן גם ששרידותם של עצי השיטה קשור למרווחים הגדולים בין העצים המאפשרים לכל עץ לנצל מי תהום משטח תת-קרקעי גדול יחסית. להשערה זו השלכות ממשק ליערות באזורים שקיימת בהם כיום כמות משקעים גבוהה בהרבה מזו שבערבה. הממצאים הללו הוצגו במאמר שפורסם בעיתון "אקולוגיה וסביבה" במרץ האחרון - www.magazine.isees.org.il/ArticlePage.aspx?ArticleId=833. במאמר שולבו תמונות שצילמו צלמים מהערבה.

כנס שיטים החמישי יתקיים במרכז ויידור, ב-6 בנובמבר, שם ניתן יהיה להתעדכן במגוון ממצאים במחקרי השיטים.

שמוליק פרידמן

מנהל מו"פ ערבה תיכונה וצפונית

מאגר עופרים

צילום: עמיחי סנדלר

קומפלקס קידוחי עין יהב

צילום: עמיחי סנדלר

היחידה הסביבתית

**אביב של בריאות,
סביבה וקיימות
בערבה**

במטרה לקדם בערבה אורח חיים בריא ואיכותי הוקדש חודש אפריל לפעילויות בנושאים של בריאות, סביבה, קיימות, ספורט ואיכות חיים. במהלך החודש התקיימו מספר פעילויות לקהילה: ילדי הגנים צפו בהצגה סביבתית "אלומנצ'יק", סיירו בעיר אובות ולמדו שם על עץ השיזף העתיק. ילדי בית הספר היסודי השתתפו בפעילות במסגרת "יום הניקיון הלאומי" שהוביל משרד החינוך עם המשרד להגנת הסביבה. הפעילות כללה ניקיון אישי, כיתתי, בית ספרי וסביבתי. התלמידים שמעו הרצאות מפי עידו כהן - רכז איכות סביבה של מושב צופר, ויעל חביב - מנהלת היחידה הסביבתית שהותאמו לכל שכבה. רוני רייס, מורת המדעים, הובילה את הפעילות לתלמידים והמורים.

מבצע "תרופה מנצחת" שבמסגרתו, כחלק מניקיונות הפסח, הוזמנו התושבים, להביא למרפאות היישובים תרופות שאינן בשימוש או כאלה שתוקפן פג. תרופות בתוקף נתרמו והועברו לנזקקים דרך עמותה ייעודית. התרופות שתוקפן פג הועברו להשמדה ואריזותיהן הועברו למחזור.

הפעילויות והיוזמות של "אביב של בריאות, סביבה וקיימות בערבה" הן פרי שיתופי פעולה שיצרו מחלקת הבריאות והגיל השלישי והיחידה הסביבתית במועצה עם מחלקת חינוך והגיל הרך, בתי הספר, מחלקת הספורט בהובלתו של יוסי לין ומרכז קהילה ערבה ופרויקט "אמץ שיטה", והן התקיימו הודות לתמיכתם של משרד הבריאות דרך תוכנית "אפשריבריא" שבה אנו שותפים, המשרד להגנת הסביבה וכמובן המועצה.

יעל חביב
מנהלת היחידה הסביבתית

תלמידי שכבה ז' שמעו הרצאה מפי השחקנית ריקי בליך על "תרבות הצריכה, פרסום וחיי זוהר" והקשר שלהם לכדור הארץ והשמירה עליו. ההרצאה ניתנה מאוחר יותר גם לגיל השלישי, לעובדי המועצה ולתושבים.

כחלק מתוכנית הלימודים לבגרות, החליטו תלמידי שכבה י' במגמת אזרחות להיות מעורבים באקטיביזם סביבתי ויצאו יחד עם תלמידי השכבה לנקות את נחל אמציה. במהלך הפעילות הדריכו תלמידי המגמה את חבריהם בנושאי קיימות, חקלאות סביבה, התכלות חומרים ואחריות אישית.

עובדי המועצה ושלוחותיה השתתפו ביום בריאות וספורט שכלל הרצאה בנושא תזונה מפי ד"ר יאיר קרני, והרצאה נוספת מפי גלעד ויינגרטן על "קצה היכולת האנושית - שיאי עולם". לצד ההרצאות התקיימו מגוון פעילויות ספורט ופנאי.

במקביל לכל הפעילויות הנקודתיות והפרויקטים מותאמי הגיל, התקיים במהלך חודש אפריל

שלישי 4.6.19
יום חילופי שלטון
מועצת נוער ערבה בפרוייקטים משותפים עם בעלי התפקידים במועצה סביב בניית תכנית הקיץ לנוער

שבת 1.6.19, 19:00
פול טראנק בהופעה
בגמלייה

שלישי 4.6.19 אחה"צ
יום ספורט תנועתי
טורנירים ותחרויות ספורט לכלל המועצה ביישוב ספיר

חמישי 6.6.19, 19:00
ערב הוקרה לנוער מתנדב
חלוקת הצטיינות מטעם ראש המועצה

שבוע הנוער הראשון בערבה!
1-6.6.19

מועצת נוער ערבה
הכל פסתדר עם קצת חשיבה

מרכז קהילה ערבה

דולב"ד
לנוער ביישובים

פ.פ.ג.ה
התנועה הנוערית

מועצה האזורית הערבה התיכונה

מחלקת חינוך

מסכמים עונה מוצלחת בחוות בין השיטין

בסוף אפריל חתמנו שנת פעילות שנייה ומוצלחת מאוד בחווה. עמדנו ביעדי אירוח הקבוצות, עם כ-3,000 תלמידים ומבקרים שביקרו בחווה במהלך החורף האחרון. הרמה החקלאית בחווה הייתה גבוהה וסייעה לנו לעמוד גם ביעדי המכירות של התוצרת החקלאית. הפעילות של החווה בעונה החולפת הוכיחה את הפוטנציאל של הפרויקט, את הערך הרב שהוא נותן לקבוצות המבקרות בו ואת התוספת החשובה שהוא מוסיף למארג התיירותי בערבה. צוות החווה, בהובלת מיכל

מלצר, עשה עבודה מעולה במענה התיירותי והחקלאי, ויצר שיתופי פעולה עם פרויקטים תיירותיים הסובבים אותנו ומשיקים לנו - מרכז וידור, בית ספר שדה ומרכז המייקס במו"פ. פנינו לשנה הבאה ולהרחבת הפעילות ושיתופי הפעולה התיירותיים. תודה לשותפינו התומכים בפרויקט: JNF אוסטרליה, שותפות ביחד ערבה אוסטרליה של הסוכנות היהודית, קרן יק"א, קרן פראט וחברות התשומות החקלאיות המסייעות לנו. תודה רבה.

S.O.S. wifi: לאחר האסון בצפית ובהשפעתו (ובעקבות היכרות קודמת) פנה אל העמותה אייל אטיה, איש עסקים תל אביבי, והציע להוביל ביחד איתנו פרויקט המבקש לעשות תיקון ולהביא להצלת חיים בתחום השטח והטיולים

בדגש על תיקון הצומח דווקא מתוך עולם המכונות. בחודשים האחרונים בהובלתם של שחר קציר (פרויקטור, בוגר מחזור ג' במכנת ערבה-חצבה), אייל ואני, נבחר קונספט מרכזי והוא יצירת "נקודות חמות" במסלולים וחניונים ללא קליטה. המשמעות היא כי גם במסלול עם "0 קליטה" יתאפשרו למטייל מספר מקטעים קצרים עם קליטה שמהם יוכל לקיים קשר באמצעות הטלפון הנייד לטובת הזעקת עזרה במידת הצורך. הפתרון הטכנולוגי מתבסס על נקודות ממסר המעבירות את השידור מהרשת המרכזית. בחודש האחרון הונחה מערכת ניסיונית ראשונה מעל מסלול נחל דרגות (לאחר תיאום מסודר ושת"פ צמוד עם הרט"ג). המערכת הניסיונית פועלת ואנחנו עוקבים בסקרנות אחרי הביצועים שלה כדי לקדם את הפתרון במקומות נוספים.

כנס עשור למכונות בערבה: באמצע מאי ערכנו כנס סוף שבוע לבוגרי המכונה והצוותים החינוכיים לציון עשור להקמת המכונה הראשונה בערבה (חצבה). הכנס התקיים במתחם קק"ל בנס הרים. את מפגש העשור בחרנו לציון דרך התכנסות ועיסוק בשאלות של הגשמה ועשייה חברתית בחיים הבוגרים של האדם. 300 בוגרים ואנשי צוות הגיעו לאירוע שהיה מרגש ומשמעותי מאוד. בכוונתנו לציון בסתיו הקרוב את שנת העשור גם באירוע בערבה, יחד עם תושבי הערבה המעניקים לנו בית נפלא מאז התחלנו לפעול לפני כעשר שנים.

אבישי ברמן
מנכ"ל עמותת בין השיטין

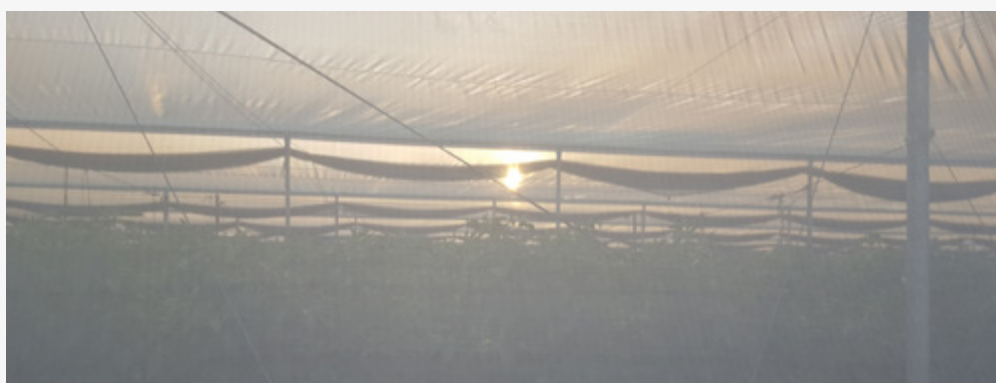
צילום: מיכל מלצר

חוות בין השיטין בפעילות

קהילת הערבה משתתפת
בצורה של משפחת וורוביצ'יק
על מותו של

נפתלי וורוביצ'יק ז"ל

יהי זכרו ברוך

מעבר גבול

عبور حد

כרמי חוסטצקי
צילומים: נועה היימן, כרמי חוסטצקי, עירית גרינשטיין

בחודשים האחרונים החל לפעול פרויקט "שלום ידיך", פרויקט משותף של נשים יוצרות בערבה - בירדן ובישראל. הפרויקט מתמקד בעשייה משותפת, מתעלה מעל חסמים ופוליטיקה ומציע חיבור בין נשים יוצרות. כתבה על המפגשים שהתקיימו בירדן ובישראל ועל התקוות שהפרויקט מביא לערבה בשני עברי הגבול.

עבודה משותפת במפגש בירדן

לא מכיר בקיומו של גבול או גדר או בהגדרה של מדינה. אולי הקרבה הזאת היא שתאחד אותנו נוסף על אהבה לאומנות. המפגש הראשון בירדן התקיים בסאפי, יישוב הממוקם ממזרח לנאות הכיכר באזור ים המלח. המפגש התחיל בהיסוס, כל הנשים הירדניות ישבו בצידו האחר של האולם, מציצות עלינו בחשדנות וקצת במבוכה. הגר ברעם, המובילה את הפרויקט בצד שלנו, הנחתה, ארגנה וניהלה את המשלחת באופן נעים ומופתי. עשינו מעגל שיתוף שבו כל אחת

הרעיון הזה קסם לי, ויחד עם זאת חששתי שהמשכיות כזו בצורת קואופרטיב חוצה גבולות, דורשת תקציב רב והיא קשה לביצוע.

יוצאות לדרך

הגיע יום המסע. חצינו ללא תקלות את הגבול. לחלקנו זו הפעם הראשונה לעבור לצד השני של הגבול אותו אנחנו רואות כל יום. שדה הפלפלים שלנו נמצא שלושה מטרים מן הגבול, כל כך קרוב ובכל זאת לא מוכר.

הצטרפתי לקבוצה שהתגבשה ולא ידעתי למה לצפות. חשבתי שלכל הפחות זאת תהיה הזדמנות נהדרת להכיר את הערבה מהצד השני ולפגוש נשים שכנות שעוסקות באומנות או חובבות אומנות כמוני

הציעו לי להצטרף למשלחת נשים ישראליות מהערבה משום שאני עוסקת בשיווק וכדי שאביא את החלק העסקי לפרויקט שהחל להתגבש. יש לי צד אחר שלא בא לידי ביטוי מאז שעברנו לערבה. בעבר ציירתי, למדתי שיפוץ רהיטים, יצרתי בקרמיקה ובצורפות ועסקתי גם בצילום. הצטרפתי לקבוצה שהתגבשה ולא ידעתי למה לצפות. חשבתי שלכל הפחות זאת תהיה הזדמנות נהדרת להכיר את הערבה מהצד השני ולפגוש נשים שכנות שעוסקות באומנות או חובבות אומנות כמוני. כך הגעתי למפגש היכרות ראשון עם נשים מהערבה שנבחרו להשתתף בפרויקט, הכרתי רק מעט מהמשתתפות אבל מיד הבנתי שלא יכולתי לקוות לקבוצת נשים טובה יותר מזו שנבחרה. כולן נעימות, מאירות פנים, אדיבות ופתוחות לתהליך. במפגש למדתי שהמשרד לשיתוף פעולה אזורי תקצב פרויקט משותף לנשים מהערבה ונשים ירדניות העוסקות בעבודות יד מסורתיות. תוכנית הפרויקט כללה ביקור של שלושה ימים בירדן ואחריו ביקור של שלושה ימים בערבה, ובחודש יוני צפוי מפגש נוסף בירדן. מעבר לביקורים ההדדיים, הפרויקט אמור ליצור שיתופי פעולה עתידיים כמו הקמת קואופרטיב חברתי משותף, והתבקשנו לנסות לחשוב על שיתופי פעולה עתידיים כאלה.

כרמי חוסטצקי - אימא לנתיאי ויולי, נשואה לאמיר, מתגוררים בפארן ומגדלים פלפלים. גדלה והתחנכה ברמת החייל בתל אביב. לאחר שסיימה לימודי תואר ראשון במדעי המחשב והמתמטיקה, עבדה 12 בהייטק בהרצליה ובקנדה, שם הכירה את אמיר. היום מרצה לשיווק ויועצת לעסקים בערבה.

כרמי חוסטצקי ואלנוושה נאוול עבדאללה

נסענו באוטובוס נרגשות לראות את שדה התעופה מצידו השני של הגבול, את חממות פארן, את רכס עשת, צופר, עין יב חצבה ועידן. אומנם לא מפתיע, אבל צריך להיאמר - הערבה היא אותה ערבה. אנחנו חולקות את אותו נוף את אותה אדמה, את אותם צמחים, אבנים ומזג האוויר. כאילו הנוף הדומה והמוכר

מהנשים הציגה את עצמה ובאיזו עבודת יד היא עוסקת. יכולנו לזהות את הסגנון האישי שהציף מתחת ללבוש המסורתי, מגפי עקב יפים, מכנסי ג'ינס או מכנסיים מעוצבים. ניכר היה שהן רוצות להכיר אותנו, וכמונו חוששות מהמפגש.

מתחילות להכיר

התחלקנו לארבע קבוצות. במהלך שלושת ימי הביקור, נוסף על הסדנאות המשותפות לכולנו, השתתפה כל קבוצה בסדנה שונה ויצרה בחומרים שונים. חומרי הגלם שנבחרו הם חומרי גלם מקומיים וזמינים: צמר כבשים, עלי בננה יבשים או חרצני זיתים שאחרת היו נזרקים לפח. הכנו תכשיטים מחרוזים ומחרצני זיתים, סלסילות ומוצרים מעלי עץ הבננה, ארגנו בנול וצבענו בדים בשיטה אקולוגית. הופתענו מהקסם שבפשטות, איך חרצן של זית יכול לקבל צורה ושימוש שונה וחדש בצמיד או בשרשרת. זו עבודה לא פשוטה. שיוף החרצן חושף חריץ פנימי שדרכו מנקבים חור ומשחילים חוט. בסדנה ליצירה בעלי בננה יכולנו לראות איך עלה בננה יכול לשמש כסלסילה קלועה ויפה, וכמה יופי טמון בהדפסה אקולוגית של "מוצרים" מהטבע כמו עלים וענפים ועוד מגוון של חומרים. המפגש עם השותפות הירדניות שהתחיל בהיסוס ובביישנות עבר שינוי בסוף יום הפעילות הראשון. אום אחמד, בת 72, שיתפה אותנו בתחושותיה בתום היום הראשון: "בשבילי זה כל כך מרגש וחדש, לפגוש את הירדניות והישראליות, שכל אחת באה ממקום אחר וקשורה למלאכה אחרת. אני סורגת ועובדת עם צמר מגיל צעיר ומה שלמדתי היום מהבנות הישראליות זה מלאכה חדשה בשבילי, אני מתרגשת שהדור הצעיר ימשיך את המלאכה

במפגש בירדן

של האריגה והצמר שאני אוהבת מילדות". סוהד, משתתפת נוספת, הוסיפה: "השתתפתי בעבר בהרבה פרויקטים עם ישראלים ואני מרגישה שכאן זה שונה, לא רק מדברים אלא עובדים באמת, הרבה עבודה וגם לימודים והרבה פעילויות".

ובסמה נתנה לנו עוד נקודת מבט, כמעט חתרנית: "אני שמחה מאוד להיות איתכן, מרגישה שיש לי מזל שאני בפרויקט, נתת לי משהו חדש, שונה מהרוטינה שלי ומהילדים כל היום, אני מבקשת שזה יהיה ככה, כפר של נשים בלי גברים בכלל, זה יותר קל ככה".

תרגום הכוונות

לעיתים הרגשנו קושי בתקשורת מילולית בזמן הסדנה, לא תמיד הבנו זו את זו, ולא תמיד הצלחנו להעביר את כוונותינו. אולי דווקא בגלל הקושי, למדנו באופן הכי מוחשי שיש משהו בנשים היוצרות יחד, משהו שמחבר אותנו באופן מיידי. החיבור התחזק עם העבודה

לעיתים הרגשנו קושי בתקשורת מילולית בזמן הסדנה, לא תמיד הבנו זו את זו, ולא תמיד הצלחנו להעביר את כוונותינו. אולי דווקא בגלל הקושי, למדנו באופן הכי מוחשי שיש משהו בנשים היוצרות יחד, משהו שמחבר אותנו באופן מיידי

והעשייה המשותפת. נוצרו חברויות קטנות, חיבורים והבנה בלי מילים. היו איתנו ארבע מתורגמניות ערביות ישראליות שעזרו לכולנו להתגבר על פערי השפה: הייפא - מחנכת כיתה בבית הספר הדו-לשוני בבאר שבע בעמותת "הגר", חאולה - מורה לערבית בבית הספר האנתרופוסופי "שקד", פאיזה - יזמת ומקימת בתים לאנשים עם צרכים מיוחדים בג'נין, ועאידה - מורה לערבית בבית הספר האנתרופוסופי במצובה.

באחת הארוחות אכלנו תבשילים מסורתיים שהכינו המארחות הירדניות: תבשיל חובזה, תבשיל עגבניות, חצילונים ממולאים באגוזים ומוחמצים בשום - מעדן.

הנשים הירדניות סיפרו על מציאות חייהן, מציאות שבמסגרתה הן צריכות לקבל את אישורו של גבר כאשר הן יוצאות לעבוד - הגבר יכול להיות בעל, אח או אבא. אנחנו מבחינות בזה גם בביקור שלנו בירדן - כמעט

תמיד נכח גבר ירדני בפעילויות המשותפות. את הפורקן והחופש שלהן אני רואה באופן שבו הן שרות, מתופפות ורוקדות בספונטניות בכל הזדמנות שיש להן באוטובוס ובארוחות. השמחה שלהן טבעית, משוחררת ונותנת השראה. ביום האחרון ערכנו תערוכה של כל המוצרים שיצרנו בסוף השבוע, הצטלמנו ונפרדנו בחיבוקים.

להיפגש שוב

לאחר שחזרנו לארץ היינו נרגשות מהתגובות שקיבלנו, כאן בערבה, על הפרויקט. נפגשנו (כל המשתתפות מהצד שלנו) במפגש פורה, עלו רעיונות רבים להתקדמות ולפיתוח של הפרויקט המשותף: יצירת מוצרים משותפים, הקמת סמינרים תיירותיים לסופי שבוע של יצירה בירדן ובישראל והוצאתו של ספר ביטול ירדני-ישראלי ראשון מסוגו. עוד מסקנה חשובה הייתה לנו - כולנו צריכות להצטרף אליהן בריקודים ובשירים באוטובוס בפעם הבאה שניפגש, להודות על מה שיש ולשמוח בספונטניות כמו שכנותינו וחברותינו הירדניות. במפגש מקביל בירדן, חברותינו שוחחו והעלו רעיונות משלהן. לאחר המפגש, הקשר העיקרי בינינו לבינן נעשה על ידי אבו אחמד ובסמה, מנהלי המשלחת בצד הירדני, לבין הגר ברעם, מנהלת המשלחת בצד הישראלי (או האג'ר - כמו שהירדניות מבטאות את שמה).

מועד מפגש הגומלין כאן בערבה שלנו התקרב, והיינו נרגשות. דימינו כיצד הן צובעות את הערבה שאנחנו מכירים בחיוכים שלהן, בשמלות הצבעוניות ובצהלולים. ואכן כך היה. בסוף השבוע האחרון של מרץ הגיעו אחיותינו הירדניות לערבה, לשלושה ימים של יצירה משותפת וחשיבה פורה על המשכיות לפרויקט. המתנו להן בציפייה והיינו נרגשות לראות אותן. הן הגיעו עם המזוודות ובלבוש המסורתי. אמל, אום אחמד, בסמה, זיינה, סוהד, דאוטה, מיאסר וכל שאר השותפות נראו גם הן נרגשות לפגוש אותנו. פאני בן דוד, שתיעדה את המפגש, הראתה לנו מאוחר יותר איך נראה המפגש שלנו: חמש דקות רצופות של חיבוקים. נכנסנו למרכז הקהילה בספיר, ישבנו במעגל שיתוף וניכרה בכולנו ההתרגשות על ההזדמנות הנוספת לבלות יחד. אחרי ארוחת צהרים התחלנו לעבוד. התחלקנו לשתי קבוצות יצירה: קבוצת ליבוד צמר (שהירדניות הביאו איתן) בהובלתה על עירית גרינשטיין וקבוצת יצירה מפנימיות של צמיגים בהובלתן של נועה בראון אבני ונועה היימן. לאחר עבודה משותפת יצאנו למתחם כלמא בעין יחב שבו התארחו הירדניות.

תוצרי העבודה במפגש בערבה

פרויקט "שלום ידיך" "יסלמו איידיכ"

פרויקט "שלום ידיך" הוא פרויקט קהילתי שהחל לפעול בדצמבר 2018 ומתבסס על מפגשים וסמינרים שבהן משתתפות 20 אומניות ויוצרות מיישובי הערבה התיכונה ו-20 אומניות ובעלות מלאכה מהערבה הירדנית.

הפרויקט מתקיים בחסות המשרד לשיתוף פעולה אזורי ופועל במסגרת "מרכז קהילה ערבה", הקשר לצד הירדני התאפשר בעזרתם של רינה קדם ממרכז מדע ים המלח והערבה וחברת I GREEN הירדנית.

במסגרת הפרויקט התקיימו עד היום שלושה מפגשים ופותחו מספר מוצרים משותפים, שאת חלקם ייצרו בירדן ואת חלקם בישראל.

תודה לכל המשתתפות, אשר משקיעות בפרויקט זמן ומחשבה ופועלות בו בהתנדבות ועוסקות בהוצאתו מן הכוח אל הפועל, בגיבוש התכנים ובהפקת המפגשים. אופיו של הפרויקט נובע מהמשתתפות בו, משפע הרעיונות, הרצון הטוב ושיתופי הפעולה שהן יוצרות. בקרוב יתקיימו שלושה ימים של סמינרים במלאכות בערבה ובירדן.

נשים תושבות הערבה שהפרויקט מדבר אליהן מוזמנות להצטרף וליצור קשר עם הגר ברעם, מובילת פרויקט "שלום ידיך" בטלפון 050-7604737 או באימייל peaceiyhands@gmail.com

האלו גרמו לכולנו לדמוע. ביום האחרון של הפעילות הגיע הזמן לפתוח את הצמר שליבדנו ושילבנו עם אקו פרינט, ולצלם את המוצרים שיצרנו מצמיגים. ערכנו מסיבה ספונטנית ו"תצוגת אופנה" עם המוצרים, וכמו שהבטחנו לעצמנו, הפעם שמנו מוזיקה ורקדנו יחד איתן. חלומן של הירדניות היה להגיע לביקור בירושלים, ולכן, הגר עשתה מאמצים רבים כדי לאפשר להן להגיע לירושלים, בתום הביקור בערבה. התרגשנו בשבילן שחלומן התגשם. הן חולמות על הביקור הזה כל חייהן.

ערכנו מסיבה ספונטנית ו"תצוגת אופנה" עם המוצרים, וכמו שהבטחנו לעצמנו, הפעם שמנו מוזיקה ורקדנו יחד איתן

המסע ממשיך

אני מאושרת על ההזדמנות שנפלה בחלקי להיות חלק מפרויקט "שלום ידיך". אני מקווה תמיד לשלום ומדברת על שוויון בין בני האדם. עכשיו יש לי משהו שמחבר את האמירות למעשה של ממש, יש לי אחווה עם חברות ירדניות וישראליות. עם השותפות הישראליות יש המשכיות טבעית, עם חלקן אף נפגשתי לסדנאות אומנות משותפות. במהלך אחת הסדנאות, קיבלנו תמונות מירדן, ששלחו הנשים הירדניות שנפגשו ללבד יחד צעיפי צמר לפרויקט המשותף שלנו. אנחנו מקוות שיצא משהו ממשי מהפרויקט המשותף שלנו, כזה שאף יביא פרנסה לנשים ירדניות וישראליות מהערבה.

היום השני החל בשיעור יוגה עם הדר הוד רטנר. את שיעור היוגה הן ביקשו כבר בביקור בירדן, כשהבינו שהדר מורה ליוגה. זו הייתה הפעם הראשונה שהירדניות תרגלו יוגה. אחרי השיעור הן סיפרו שזה עוזר להן להכיר את הגוף, ולהרגיש פתאום מקומות כואבים בגוף שלא ידעו על קיומם. לאחר תרגול היוגה חזרנו לעבוד בקבוצות באקו פרינט על הצמר המלוכלך והמשכנו ליצור מוצרים מפנימיות הצמיגים. בהמשך התחלקנו לקבוצות חשיבה, כדי לפתח את הרעיונות שהירדניות ואנחנו העלינו במפגשים לאחר הביקור שלנו בירדן. במעגל שיתוף אחרי ארוחת הערב שאכלנו ב"דק בר", ייחלו כולן להמשכיות הפרויקט, ולכך שבשנה הבאה יתגשם כל מה שאנחנו מאחלות לעצמנו ולפרויקט.

זיינה הירדנית סיכמה את החוויה שלה: "אני שמחה שאני פה, שאנחנו רק נשים, אני מרגישה שיש לי מה לתרום, זה שאנחנו רק נשים גורם לכך שאנחנו לא מרגישות לחץ ולוקחות החלטות שטובות לנו ובשבילנו, וגם עומדות מאחורי ההחלטות שלנו".

דאוטה התייחסה לציפיות שלה להמשך: "אני שמחה שהגעתי לפרויקט הזה, מקווה שהתקשורת שלנו תמשיך גם אחרי ושיהיה פה קשר חברי".

מיאסר הוסיפה: "אני מקווה שהפרויקט הזה יהיה כרטיס כניסה של ישראל ללב בירדן, וכרטיס כניסה של ירדן להיכנס ללב בישראל". בסמה גם הפעם ידעה לתת נקודת מבט נוספת: "אני חולמת, מקווה שבעוד שנה יהיה לנו מפעל קטן בסאפי או בערבה, שנוכל לעבוד בו ביחד, להמשיך להתפתח ולפתח עוד מוצרים".

אינשאללה. אני לא מתביישת לומר שכל המילים המרגשות

אין תמרים בני ארזה

רועי גילוי

בחודש מרץ התפרסמה בעיתון "הארץ" כתבת תחקיר שעניינה תכנית הלימודים לתואר השני במסגרת המשותפת למרכז המשתלמים בערבה ולאוניברסיטת תל אביב. הכתבה ציירה תמונת מציאות קשה וחד צדדית. מהי המציאות? תלוי את מי שואלים ותלוי גם מה שואלים. לעיתים התשובות הן נקודת מבט או עמדה של השואל אבל המציאות היא כמו החיים עצמם, מורכבת.

בוגרי תוכנית התואר השני 2019

צילום: באדיבות אוניברסיטת תל אביב

רוחות של שינוי

משקים משפחתיים בחלקות של עשרים דונם, ירקות שטח פתוח, מעט פרחים, חממיות וקצת חממות. הערבה של שנת 1993, תחילת המעבר האינטנסיבי לחקלאות ייצוא, רוחות של שינוי באוויר. בשדות עובדים זה לצד זה חקלאים, מתנדבים מאירופה ותאילנדים שזה עתה הגיעו מארצם הרחוקה והירוקה ועתידיים לשנות את הכול. חני ארנון היא חקלאית צעירה, יחד עם מוטי היא מגדלת כבר שבע שנים מלפפונים ומלונים וגם את ניצן ושי הקטנים, חוץ מזה היא גם רכזת המתנדבים של מושב עידן. עמי שחם, יו"ר הוועדה החקלאית הדומיננטי, הגה באותם הימים את רעיון הבאת המשתלמים - סטודנטים לחקלאות מארצות מתפתחות שיזכו להכשרה חקלאית מעשית ועיונית במושב הערבה ובחני בחר להיות מנהלת התוכנית. חני עוד לא יודעת, אבל בשבילה תהיה השנה הזו תחנה ראשונה בדרך הארוכה שתוליך אותה מהשדות, מהאבק ומן השמש הצהובה של הערבה אל מעבר לימים ויבשות, אל האוניברסיטאות של ערי הענק במזרח הרחוק, אל בתים קטנים בקצה שדות האורז ואל דורות של אנשים צעירים שאותם היא עתידה להביא אל חבל הארץ הלוהט והקשוח

הזה, ללמד אותם את רזי החקלאות ולקשור אותם אל הערבה, אל מפעל חייה. בשנתיים הראשונות הגיעו המשתלמים מתאילנד, אחר כך הצטרפו סטודנטים, מלאוס, וייטנאם, קמבודיה, נפאל, קנייה ועוד ועוד. חני גייסה מרצים ותלמידים והפכה למנהלת בית ספר שהלך וגדל לממדים של מכללה קטנה. בקיץ התרוצצה בין המשקים בערבה, הטרמינלים בשדות התעופה, שגרירות ואוניברסיטאות, יצרה קשרים, ראינה וגייסה אלפי מועמדים, ישנה מעט וחלמה הרבה. בלי הכשרה ניהולית פורמאלית התמודדה בגבורה עם מבצע הקמתו של בית הספר למשתלמים, פתרה בעיות פדגוגיות, לוגיסטיות וניהוליות. ברקע היו ראשי המועצה האזורית והחברה לפיתוח הערבה, אבל בסופו של דבר תוכנית המשתלמים בערבה היא הבייבי שלה. מעבר ליכולותיה הניהוליות הביאה איתה חני לתוכנית אהבת אדם ויחסי אנוש נהדרים. במהלך עשרים ושש השנים שבהן היא מנהלת את התוכנית היא מתרוצצת כמש"קית ת"ש, פותרת בעיות אישיות, מקשיבה ומעודדת, והסטודנטים כולם "היו בניה" (וזו ממש איננה קלישאה). רק לפני כעשר שנים הצטרפו אל חני עובדים נוספים ובשלב הזה

הפכה כבר תוכנית המשתלמים לשם דבר כבית ספר בינלאומי למקצועות החקלאות ועוגן של ממש בהתנהלות החקלאית בערבה. בתוכנית שסיסמתה - דורשת ומקיימת - "LEARNING BY DOING", למדו והוכשרו אלפי סטודנטים שהיו לימים שגרירים של רצון טוב לזכותה של הערבה ומדינת ישראל. בתוכנית הלימודים שעובדה ונבנתה עם האוניברסיטאות בארצות המוצא של הסטודנטים, לומדים סטודנטים לתואר ראשון וללימודי דיפלומה, והתוכנית והשהות בארץ הן חלק ממסלול הלימודים לתואר. מכל המפעלים המשמעותיים שהוקמו בערבה בחמישים השנים האחרונות יש לתוכנית המשתלמים חזון שאפתני ביותר, ולתרומתה בחינוך, בטיפוח מנהיגות ובהאכלת אוכלוסיית העולם יש משמעות אוניברסאליות שחורגות אל הרבה מעבר לגבולות הערבה.

תואר שני

התוכנית לתואר שני (Msc) במדעי הצמח, חקלאות ובטחון המזון פועלת כבר חמש שנים כ"ספינת הדגל" של מרכז המשתלמים בשיתוף פעולה עם הפקולטה למדעי החיים באוניברסיטת תל אביב ומו"פ ערבה. שני שלישים מן התואר השני, שעלותו עומדת

עבודה בערבה

צילום: Trung Kid

בכדי להרוויח ולחסוך עוד כסף ישראלי חזק בתנאי ההעסקה המשופרים שמתקיימים בארץ. מחסור בעובדים בחקלאות אין בשנים האחרונות ומי שעובד שעות נוספות עושה זאת מבחירה, ויש לזכור שזהו הרקע לעבודה בשעות נוספות, גם מבלי לצלול לפרטי המקרה. **עבודה פיזית בזמן הפרקטיקום (הכשרה מעשית):** יש מרכיב פיזי בעבודה בחקלאות ואין בעבודה פיזית פחיתות כבוד, הפרקטיקום הוא חלק אינטגרלי מתוכנית הלימודים וזו העבודה. גם חוקרי המו"פ וגם חקלאים שגילם יותר מכפול מגילו של הסטודנט עמנואל סמפסון משנסים בעת הצורך את מותניהם ועובדים. ממש כך (!). התלונות על העניין הזה מופרכות בעיניי, ממש כפי שסטאז'ר לרפואה יתלונן על כך שיבקשו ממנו להסיע את מיטות החולים או שארכיאולוג ילין על כך שיבקשו ממנו לחפור.

עבודה עם עובדים תאילנדים ("רחמנא ליצלן"): פחיתות כבוד אין גם בעבודת צוות. יש מנהלים תאילנדים כשם שיש מנהלים ישראלים, וייטנאמים ואחרים, ובעניין הזה דינה של החקלאות כדנים של מקצועות אחרים - ההשכלה הפורמאלית איננה מגדירה תמיד את תפקידו של העובד. מנהלים שצמחו מן השטח הם לא אחת טובי האגרונומים, והמשפט "מפני שיבה תקום" (ותחכים) יאה לו מאין כמוהו לעניין הזה. מעבר לזה, זו גם טענה מקוממת וגזענית, קל להניח איזה קול זעקה היה מתעורר אילו היו מתלוננים סטודנטים תאילנדים על מנהלים אפריקאים. אינני משפטן ועל כן ייתכן שאינני מבין את ההיבטים המשפטיים של התביעה, ויחד עם זאת אחרי שלמדתי היטב את פרטי הפרשה אני סבור שהרבה להיטות לא מוצדקת הייתה בפנייה לערוץ המשפטי ולתקשורת. לטעמי, מכל מקום, כבודם הפגוע של סטודנטים לתואר שני איננו נושא שבית משפט צריך לעסוק בו.

בנימת הדברים משהו אותנטי ונדמה לי שאת הטקסט המאלף והלא קצר הזה יש לקרוא במשקפיים אנתרופולוגיים: הסלידה מן העבודה הפיזית בחקלאות, הציטוטים הארוכים על ההשפלה שבעבודה עם העובדים התאילנדים "חסרי ההשכלה" (מונחים שחוזרים על עצמם שוב ושוב), רגשי הנחיתות והפחדים. אולי אלו תחקירני הארץ ש"הביאו" את עצמם לתחקיר ואולי מיחזור טענותיו של הסטודנט הניגרי - זוהי מכל מקום רוח הדברים: עלבון

אי אפשר שלא להתייחס לכמה מהטענות הכלליות, דווקא שאינן נוגעות במישרין להליך המשפטי שנמשך בימים אלו, אך נוגעות לסיפור חיינו: ליחסי עבודה, לחקלאים ולחקלאות בכלל

וכעס, "בשר" של ממש אין בה לטעמי בכתבה הזו. ובכל זאת בשולי הדברים אי אפשר שלא להתייחס לכמה מהטענות הכלליות, דווקא שאינן נוגעות במישרין להליך המשפטי שנמשך בימים אלו, אך נוגעות לסיפור חיינו: ליחסי עבודה, לחקלאים ולחקלאות בכלל:

שעות עבודה ארוכות וניצול:

נקודה שלעיתים נמנעים מלהעלות אותה ולדון בה אבל הסטודנטים לדיפלומה מגיעים לישראל גם מתוך תקווה להרוויח ולחסוך כסף במהלך ההכשרה המעשית, וזו איננה מילה גסה אלא סיטואציה קלאסית של win win. סטודנטים משתכרים בישראל במהלך הכשרתם על פי חוקי העבודה, שעות עבודה ארוכות לא נגזרו על אף סטודנט וודאי שלא נכפו על איש, ההיפך הוא הנכון - סטודנטים לתואר ראשון ושני כמו גם עובדים מקצועיים משתדלים על פי רוב לעבוד שעות נוספות

על כ-60,000 שקלים, ממומן על ידי מרכז המשתלמים והחברה לפיתוח הערבה בשיתוף האוניברסיטה, וקצת למעלה משליש (22,000 ש"ח) ממומן על ידי הסטודנט. את הסכום הזה מגייסים הסטודנטים במהלך ההכשרה המעשית שאותה הם מבצעים בין שלושת הסמסטרים של התוכנית, במשקי הערבה או במו"פ. זו תוכנית "צפופה" מאוד מבחינת זמן הלימודים והרזרבות התקציביות שלה, ויקרה מאוד למרכז המשתלמים ולחברה לפיתוח הערבה. בשל שעות הלימודים הרבות קשה היה לגייס חקלאים שיירתמו לתכנית ויאפשרו לסטודנטים לעבוד במשקיהם במהלך ההכשרה המעשית, וחני נאלצה לכתת רגליים ולהפעיל לא מעט קסמים כדי לגייס פרטנרים לתוכנית מקרב החקלאים. לא מעט התנגדויות היו לתוכנית הזו גם בדירקטוריון החברה לפיתוח הערבה בשל עלויותיה הכבדות. למען הגילוי הנאות עליי לציין שכדירקטור בחברה לפיתוח השתתפתי בישיבות שעסקו בפרויקט ותמכתי בו בשל האופק האקדמי, החזון והפוטנציאל שראיתי בו.

צדק צדק

ב-8 במרץ 2019 התפרסמה בעיתון "הארץ" כתבת תחקיר שכותרתה: "באו ללמוד מדעי הצמח בישראל ונאלצו לעבוד בחקלאות בתנאים קשים". בכתבה שמגוללת את חוויותיהם הקשות של סטודנטים שהשתתפו בתוכנית לתואר שני בערבה, מתוארים ראיונות עם שבעה סטודנטים ותקציר כתב התביעה שהגיש הסטודנט עמנואל סמפסון מניגריה יחד עם "קו לעובד" כנגד החברה לבניין ופיתוח הערבה. למרות האכסניה המכובדת, הכותרת הפרובוקטיבית והטייטל "תחקיר", המסמך הזה איננו עיתונות גדולה: הוא פרשני מאוד, חד צדדי, רצוף אי דיוקים וציטוטים תמוהים. אף על פי שביני לבניני אני מטיל ספק באמינותם של הציטוטים והראיונות, יש

אין תמרים בניגריה

אדם חד לשון הוא הסטודנט הניגרי עמנואל סמפסון ואולי הכנה טובה עשו לו עורכי הדין של "קו לעובד", "אין תמרים בניגריה" כך השיב במהלך עדותו לאחת השאלות שנשאל על תקופת הפרקטיקום שעבר בבית האריזה לתמרים במושב עין יהב. התשובה המשעשעת זכתה ללא מעט הדים והציגה את מרכז המשתלמים בערבה באור לא רלוונטי ולא מחמיא. אכן קצת חבל לקלקל פאנץ' ליין נחמד שכזה עם עובדות, אבל בניגריה (מדינה של כ-190 מיליון נפש) יש 1,500 מגדלי תמרים שמייצרים רק כ-20% מהצריכה העצמית במדינה, שיח ער מתקיים בתקשורת הניגרית על אודות הצורך בזריקת מרץ לענף החקלאי הזה והפוטנציאל הכלכלי האדיר שלו (לידיעת האגרונום הצעיר עמנואל סמפסון).

כוונות טובות

נושא זכויות העובדים ויחסי העבודה בין חקלאים ועובדים הפך בשנים האחרונות לעמוס בהתפלפלויות משפטיות ואותיות קטנות שמרכיבות את חוזה ההעסקה ופולשות אל חיי היומיום. יהיו כמובן רבים שיגידו שההקפדה על קיום חוקי המדינה היא לב ליבו של נושא תנאי ההעסקה. אני איני סבור כך ומאמין שתהליכי המשפטיות בתחום יחסי העבודה בחקלאות החליפו את האמון הבסיסי בין עובדים ומעסיקים באותיות קטנות שגרמו לשני הצדדים בעיקר לנוק. מי שאחראים לעניין הזה הם בעיקר עורכי הדין הרבים שפלוו ברגל גסה לתחום יחסי העבודה תוך פיזור מידע שגוי בקרב העובדים והבטחות שווא על תביעות משפטיות שהתעשרות מהירה בצידן. עמותת "קו לעובד" היא שחקן מרכזי בתחום יחסי העבודה. מטרתה של העמותה הזו, כך נכתב בדף הבית של אתר האינטרנט שלה, היא "להגן על זכויות העובדים המקופחים ביותר במשק הישראלי". ואכן הארגון הזה מקיים שלל פעילויות כנגד גילויים של אפליה וקיפוח עובדים במגזרים שונים במשק ועל כך הוא ראוי להערכה רבה. "קו לעובד" הוא עוף מעט מוזר בנוף יחסי העבודה: פוזיציה נקיה, "אובייקטיבית" כמעט יש לו לכאורה לארגון - בלתי תלוי, ללא מטרות רווח עם אג'נדה ברורה וכוונות טובות.

רצופת כוונות טובות היא לעיתים הדרך אל הגיהנום: מסיבה שאיננה ברורה לי העלה הארגון הזה על ראש שמחתו דווקא את תוכניות המשתלמים להכשרת סטודנטים מחו"ל במקצועות החקלאות. העניין הזה מתמיה

בעיקר מפני שהוא מנומק באופן שונה מאוד מן הפסון של הגנה על זכויות העובדים בו מתהדר הארגון: "עמותת 'קו לעובד' התריעה כי תוכניות ה"השתלמות" בחקלאות אינן אלא תרמית שמטרתה ייבוא עובדים זרים בתחום", כך נכתב באתר האינטרנט של העמותה. גם מבלי להתמודד עם תיאור העובדות המסולף הזה, זה מוזר: האומנם החליט לפתע הארגון (שהוא ארגון לא ממשלתי במוצהר) לזנוח את ההגנה על זכויות העובדים ולהילחם על האינטרסים של הרגולטור (?)

מעבר לזה מסגירה ההנמקה הזו שאיננה מסתמכת על תחקירים או מידע מבוסס (להלן) בעיקר את הנטייה האוטומטית של ארגון קו לעובד לזהות בכל חריגה מן הפורמט המוכר של יחסי העבודה את כוונתם של מעסיקים לנצל את עובדיהם.

המציאות של אזור הנוחות, של אידיאולוגיה ושל תפיסת עולם שבוע בצבעים של שחור ולבן, היא "מציאות" מאוד לא אובייקטיבית

עם עורכת הדין מיכל תג'ר מארגון "קו לעובד" ניהלתי שיחה ארוכה ומספר התכתבויות. התרשמתי שהיא אדם ערכי ובלי ספק בקיאה מאוד בתחום יחסי העבודה. על הנושאים שקשורים לתביעה נגד מרכז המשתלמים היא מנועה מדבר. מיכל אומרת שאין לה משנה סדורה או דעה על תוכניות המשתלמים מעבר למה שהגיע אליה מהשטח וגם לא זמן ויכולת לחקור את הנושא. אף על פי כן היא מסרבת באופן עקבי להגיע לביקור במרכז המשתלמים בערבה. הסירוב הזה אוטומטי, שגוי ולא מובן בעיניי. לזכותה של מיכל ייאמר שהסירוב הזה מנומק בשיקולים של שמירה על אינטגרטי כלפי לקוחותיה. לא קונה את זה. בעיקר יוצר הסירוב הזה ניתוק: ניתוק מן המציאות שמעבר למה שהגיע מה"שטח" אל מכתבתה של עורכת הדין. והמציאות של אזור הנוחות, של אידיאולוגיה ושל תפיסת עולם שבוע בצבעים של שחור ולבן, היא "מציאות" מאוד לא אובייקטיבית.

קשה לבנות וקל להרוס. את התוכנית לתואר שני תקצבה בשנים האחרונות המועצה האזורית ביד רחבה וקשה מאוד להאמין שכך יימשך. תחושה של סטירת לחי צורבת מלווה את

הפרשה הזו ואת הפרויקט שהרבה כוונות טובות וכסף ציבורי הושקעו בו. קשה מאוד להאמין שניתן יהיה לגייס עוד משאבים ונכונות לפרויקט יקר ומסובך שגרם לנוק תדמיתי גדול כל כך גם אם על לא עוול בכפו. הרבה זכויות ומעשים טובים רשומים על שמה של עמותת קו לעובד. סגירת תוכנית המשתלמים לתואר שני בערבה לא תצטרף לרשימה הזו.

לעולם בעקבות השמש

בביתה היפה בעידן מארחת חני את הסטודנטים שפונים אליה ואת אורחיה החשובים, מגדול ועד קטן, אישי וקרוב. אנחנו שותים קפה ומדברים.

איך אצלך איך החיים שלך

אתה מחייך ויפה החיוך שלך

כמו תמיד יש בו חום יש גם עוצמה וכח

אבל משהו בו לא נותן לי עכשיו מנוח...

אבל איך אצלך לא סיפרת דבר עדיין

מה קרה לשמחה מה קרה לברק בעינייך

(חוה אלברשטיין)

כן, גם אחרי כמה שעות של שיחה פתוחה ומחויכת אני לא יכול שלא לשמוע את השיר החכם הזה מתנגן ברקע במין לופ אינסופי ותחושת עוול מקוממת לא נותנת מנוח: על הסיפור המכוער הזה ועל הדרך המעוותת שבה הועמד פרויקט חיים ומפעל של תרומה ונתינה אל עמוד הקלון בכיכר העיר של הציבוריות הישראלית.

מועקה, צללים של ערב זוחלים וקולות של טרקטורים מגרגרים בדרך מהשדות מביאים איתם שקיעה ועצב של סוף עונה. אבל קירות הבית, עמוסים במזכרות וזיכרונות, מספרים לי סיפור אופטימי: על שלושה עשורים של חקלאות בערבה, על חזון ועל מסע חובק עולם, אל הנזק והרחוק והחלש. כאן בבית הצנוע הזה בין עצי התמרים התחיל המסע הזה ולכאן הוא חוזר כבר עשרים ושש שנים. לעולם בעקבות השמש לעולם בעקבות האור.

חני ארגון ביום הפתוח צילום: באדיבות מרכז המשתלמים

אישון במדבר

אלכס ליבק

גמליה, אפריל 2019

עשינו עסק

רצים במדבר - אימון ספורט אישי

מי אני

קובי עגייב בן 34, נשוי לטל ואבא של אושר (בת 9), אור (בן 7) וירין (בן חודשיים), מתגורר בספיר. מאמן כושר בוגר וינגייט במסלול מאמני ריצה. אני מתמקד בתחומים של חיזוק הגוף, שחייה, ריצה ורכיבה על אופניים למרחקים ארוכים. בשנים האחרונות אני משתתף בתחרויות בארץ ובחו"ל. רץ מרתון, אולטרה מרתון, ריצות כביש ובעיקר ריצות שטח, משתתף בתחרויות טריאתלון ובתחרות איש ברזל שכוללת 3.8 קילומטר שחייה, 180 קילומטר רכיבה על אופניים ו-42.2 קילומטר ריצה. בעבודה הקבועה שלי אני נוהג באוטובוס המועצה.

איך נולד הרעיון

לפני שיצאתי לקורס מאמנים, התאמנתי לאולטרה מרתון הראשון שלי עם רונן כהן. למדתי המון מרונן ואני ממשיך ללמוד ממנו גם היום. רונן דחף אותי לצאת לקורס מאמנים. כשהחלטתי לצאת לקורס, המטרה הראשונה שלי הייתה להבין מה אני עושה לגוף שלי בפעילות הגופנית. מטרה נוספת הייתה להעביר לאנשים נוספים את התענוג שיש לי מריצה ושמירה על כושר. רציתי לשנות את התפיסה של רבים שרואים בפעילות ספורטיבית מטלה

הוא רץ רצוף 5-7 קילומטרים, לראות מתאמן שלא מוותר ומתמיד על אף הקשיים בדרך, לראות מתאמן שעומד על קו זינוק לריצת מרתון ומסיים אותו בחיוך ענק. כשאני רואה את המתאמנים שאני מלווה יוצאים בשעות משונות לאימונים וכשאני מקבל את אמונם ועוזר להם לממש את החלום שלהם - זה שיא.

שאיפות לעתיד

להמשיך ללמוד ולהעמיק את הידע שלי בתחומים נוספים. להמשיך ליהנות מפעילות ספורטיבית מאתגרת וללמד עוד אנשים את הדרך לשלב ולשמר אורח חיים של ספורט והנאה. ההצלחה מבחינתי נמדדת ברגע שסיימתי תהליך עם מתאמן והוא ממשיך בדרך זו כדרך חיים. פניי מועדות עכשיו לתחרות איש הברזל שתתקיים בינואר 2020... יעדים צריך שיהיו תמיד.

מוטו

הגישה שלך, לא הכישרון שלך, תקבע כמה גבוה תגיע.

תעודת זהות

רצים במדבר
050-4576778
Kobi Agayev

שם
טלפון
פייסבוק

מבאסת בסדר היום - היא יכולה להיות ההפך הגמור - השעה הכי טובה ביום, הפעילות שמחכים לה במשך היום.

התנהלות העסק ביום יום

אני מאמן עד עשרה ספורטאים חובבים מהערבה וזאת כדי לתת מענה אישי לכל אחד. לאנשים רבים יש חלום להצליח לעמוד באתגרים ספורטיביים שונים. בליווי מקצועי שלי אני מאפשר לאנשים להגשים את חלומם. כדי להצליח לממש את החלום צריך לבנות תוכנית מתאימה ומותאמת. תהליך הכניסה למסגרת אימונים מתחיל בהכרת המתאמן ובניית תוכנית אימון אישית המתאימה לצרכיו, מגבלותיו ויכולותיו. התוכנית כוללת התייחסות לאופי ובניית המאמץ בפעילות הפיזית, התייחסות לאכילה נכונה, לאורח חיים בריא ולחיזוק הגוף.

אנחנו קובעים יחד יעדים ואני מלווה את המתאמנים לכל אורך הדרך. אני רואה חשיבות גדולה בליווי, בעידוד, בבנייה ובשמירה על המוטיבציה אצל המתאמן, גם ברגעים של שבירה. יש כאלה תמיד.

רגעי שיא

הכי כיף זה פשוט להתאמן. יש סיפוק עצום לראות מתאמן שעד לפני חודשיים לא האמין שהוא מסוגל לרוץ, ועכשיו

ללוש

עוגות ומאפים

חגית שחם

עוגת גבינה לימונית

אופים במשך כ-60 דקות ב-180 מעלות. העוגה מוכנה כאשר היא רוטטת כשמנערים את התבנית בעדינות אבל כבר לא נוזלית (אל דאגה היא תתייצב בקירור). העוגה כמעט ולא תופחת ולא צריכה להשחים. אם היא משחימה או תופחת בתנור שלכם הנמיכו מעט את טמפרטורת האפייה. מוצאים את העוגה האפויה מהתנור ומצננים.

בזמן שהעוגה בתנור מכינים את הלמונקארד: בסיר קטן שמים את כל חומרי הציפוי למעט החמאה. מבשלים על אש בינונית תוך כדי בחישה מתמדת במשך 6-7 דקות עד שהתערובת מסמיכה. יש לשים לב להוריד מהאש מיד כשמתחיל להסמיך כדי לא לקבל חביתה לימונית מתוקה. למי שמחזיק מדחום מטבח, הקרם צריך להגיע לטמפרטורה של 80 מעלות.

לאחר שהקרם הסמיך מכבים את האש ומוסיפים את החמאה. בוחשים עד שכל החמאה נמסה ומסננים כדי להיפטר מקליפת הלימון וחתוכות של ביצה קרושה במידה שיש. מצננים.

כאשר העוגה והקרם התקררו, פותחים/ מערבבים קלות את קרם הלימון כדי לקבל מרקם חלק ואחיד ושופכים על העוגה בעודה בתבנית, מיישרים את פני השטח. מצננים לילה במקרר.

להגשה:

מעבירים סכין חדה מסביב לדפנות התבנית ומשחררים את העוגה. מוציאים ומניחים על צלחת הגשה. אפשר לקשט בתותים, פלח לימון ונשיקות מרנג. מגישים ונהנים.

למי שלא מתחבר לציפוי לימון (ואני ממליצה לצאת מהקופסה ולנסות) אפשר לצפות את העוגה בשמנת חמוצה. לשם כך מערבבים היטב: 2 גביעי שמנת חמוצה עם 4 כפות סוכר וכפית תמצית וניל, עד קבלת תערובת חלקה. כ-10 דקות לפני תום האפייה מוצאים את העוגה מהתנור, שופכים - מורחים את ציפוי השמנת על העוגה ומחזירים לתנור ל-10 הדקות שנותרו.

מצננים ומאחסנים במקרר.

בתיאבון!

השתמשתי בנפוליאון 225 גרם)

1 גביע שמנת של פעם 27%

4 ביצים שלמות L

1 כפית תמצית וניל מאיכות טובה

קורט מלח

1½ כוס סוכר (300 גרם)

לציפוי למונקארד:

½ כוס מיץ לימון (בערך 2 לימונים)

קליפה מגוררת מלימון אחד

2 ביצים שלמות L

¾ כוס סוכר (175 גרם)

50 גרם חמאה

אופן ההכנה

במעבד מזון עם להב פלדה שמים את כל חומרי הבסיס למעט החמאה. מרסקים ליצירת פירורים דקים דמויי חול. מוסיפים קוביות חמאה רכה ומעבדים שוב לקבלת מרקם אחיד דמוי חול רטוב.

משטחים את הפירורים בתבנית עוגה בקוטר 26 (רק על התחתית) ואופים כ-15 דקות בתנור שחומם מראש ל-180 מעלות. מוציאים ומצננים מעט.

בינתיים מערבבים בקערה את כל חומרי מלית הגבינה בעזרת מטרפה ידנית ומניחים לכמה דקות כדי שהסוכר יימס.

על מנת לשמור על דפנות עוגה בצבע בהיר "מדביקים" לתבנית האפייה רצועות מנייר עיתון מקופל כרוחב דופן התבנית (יש צורך בשתי רצועות).

הזכרתי את הטכניקה בעבר (בגיליון ספטמבר 2018): משתמשים בדף כפול מעיתון של יום שישי, מקפלים אותו לרוחב, לחצי ואז מקפלים עוד שלושה קיפולים. מניחים את רצועות העיתון בקערה עם מים על מנת שיירטבו. נייר רטוב מסביב לדופן התבנית מוריד את טמפרטורת הדופן. בעוגות טורט זה מאפשר אפייה ועלייה בגובה אחיד של העוגה, ובעוגות גבינה מרוויחים גם שמירה על דופן עוגה בצבע בהיר.

לאחר שהתחתית הצטננה מעט (5-10 דקות) שופכים עליה את תערובת הגבינה. "מדביקים" את רצועות העיתון הרטובות מסביב לדפנות החיצוניות של התבנית ומחזירים לתנור.

חג השבועות יחול בעוד כשבועיים, אבל אף פעם לא מוקדם מדי להתחיל לחשוב איזו עוגת גבינה תכב על שולחן החג. אצלנו בבית עוגות גבינה נאכלות לאורך כל השנה, אפויות או לא אפויות, עם פירורים, פסיפלורה או שוקולה, ובקיצור רוב הווריאציות נטרפות בשמחה.

בישראל - יש שפע של גבינות להכנת עוגות גבינה שונות. לעומתנו, לאמריקאים יש New York Cheesecake מבוססת על גבינת השמנת הכי אמריקאית - "הפילדלפיה" שמתהדרת ב-30% שומן. הם אף הקימו מוסד קולינארי מפורסם: The Cheesecake Factory. שמוכר את עוגת הגבינה הזו בעשרות גרסאות. כחובבת מושבעת של עוגות גבינה, העוגה האמריקאית מאוד כבדה ודחוסה בעיניי, ואני מעדיפה גרסאות מופחתות שומן וקרמיות יותר. אבל אני מאוד מחבבת את בסיס העוגה שעשוי פעמים רבות מפירורי עוגייה/ קרקר בשם Graham Cracker בטעמים של קינמון ודבש.

אני גם מאוד מחבבת עוגות לימון, פאי לימון, מרנג עם קרם לימון או סתם עוגת לימון בחושה. לפני כמה שנים, בביקור בברלין, הגעתי לבית קפה שמוכר רק עוגות גבינה (קצת בדומה למוסד האמריקאי). טעמתי שם עוגת גבינה בציפוי למונקארד (ממרח לימון) ונשביתי בקסמה. המתכון הבא הוא הניסיון שלי ליצור עוגה שתשחזר את הטעמים שאהבתי. מקווה שתאהבו אותה כמוני.

עוגת גבינה לימונית

חומרים לתבנית עגולה בקוטר 26

(עם תחתית מתפרקת):

לבסיס:

חצי חבילה פתי בר עדיף של חברת גטניו (235 גרם) - אם משתמשים בפתי בר רגיל של

אוסם מספיקה כמות של 150 גר' (כ-20 יח')

1 כף דבש (35 גרם)

½ כפית קינמון טחון

¼ כפית מלח

75 גרם חמאה רכה

למלית גבינה:

2 קופסאות גבינה 9% (500 גרם)

1 חבילה גבינת שמנת בטעם טבעי (אני

צפר צמרת

על ציפורים וחיות אחרות

עודד קינן

ביומה? ביומי? ביומימיקרי!

רגלי השממית, צלילת השלדג, מערך הסיבים הזעירים שעל פרחי הלוטוס, מבנה קונכיית השבלול ועוד עשרות דוגמאות מהטבע מהוות השראה במגוון מחקרים מדעיים, רעיונות עיצוב ופוטנטיים טכנולוגיים. ביומימיקרי (ביו=טבע, מימיקרי=חיקוי) היא דיסציפלינה רב-תחומית שהופכת את הסקרנות וההתבוננות בטבע לכלי בעיצוב עתידנו.

באורגניזמים השונים ובהתאמתם לסביבה על מנת לשאוב השראה לצרכים השונים שלנו. דוגמאות נוספות ומפורסמות לשימוש בעקרונות ביומימטיים לפיתוח טכנולוגיות חדישות הן המבנה המולקולרי של רגלי השממית המאפשר לה לנוע בחופשיות על פני כמעט כל משטח והיווה השראה לייצור הצמדן (סקוץ'), הננו-סיבים המכסים את צמחי הלוטוס שהיוו השראה לייצור בדים דוחי מים ולכלוך, וכמובן שימוש בעקרונות הפוטוסינתזה לצורך יצירת לוחות סולריים. כמעט כל התאמה סביבתית בטבע יכולה לשמש אותנו לטובת טכנולוגיה חדשנית בכל ענף תעשייה ומחקר.

אך השימוש בביומימיקרי אינו מתמצה רק בפתרונות עיצוביים, הוא הולך ומתפתח גם לכיוונים סביבתיים. אחת הדוגמאות החשובות ביותר לשימוש בביומימיקרי לצורכי שמירת אנרגיה וסביבה מגיעה דווקא מיצורים קטנים שאנחנו, בערבה, סובלים מהם לעיתים קרובות - הטרמיטים. בעוד שמיני הטרמיטים בישראל בונים קינים תת-קרקעיים קטנים, כל מי שטייל בדרום אמריקה, אפריקה או באוסטרליה מכיר

המים ולכד דגים. השלדג עשה זאת במהירות ואלגנטיות, אך מה שהפליא את נקטסו היה השקט שבו פילח השלדג את המים. השלדג, בדומה לרכבת, צריך לעבור בין שני תווכים בעלי צפיפות שונה - האוויר והמים, ומיליוני שנות אבולוציה עיצבו את מבנה ראשו כך שהוא מותאם באופן מושלם לאתגר זה. קוטר מקורו של השלדג הולך ומתרחב מקצהו ועד לבסיסו, מה שגורם למים לנוע סביבו במקום להידחס לכיוון ראשו של השלדג. נקטסו החליט לעצב את חרטומה של הרכבת בדומה למקורו של השלדג, ואכן, הרעש שהתפרץ מהמנהרות פחת בצורה ניכרת ואפשר את הגברת המהירות של רכבות הקליע, ובנוסף היעילות האנרגטית של הרכבת עלתה בכ-15%! היום כבר קיימות עשרות דוגמאות לשימוש בעקרונות ביומימטיים על מנת לפתח טכנולוגיות חדישות. הביומימיקרי הפך לדיסציפלינה מובילה אצל מדענים, מהנדסים, ומעצבים במגוון רחב של תחומים. בני האדם הבינו לפתע כי הטבע, במהלך 3.8 מיליארד שנות אבולוציה, פיתח כמעט כל רעיון שאנחנו יכולים לחשוב עליו וכדאי לנו להביט

רכבות הקליע (Bullet trains) או ביפנית "שינקנסן" הן ללא ספק אחד משיאי הטכנולוגיה התחבורתית בעולם. רכבות אלו מגיעות למהירות של עד 603 קמ"ש והן נעות במהירות, ביעילות ובבטיחות ברחבי יפן. עד לפני כ-15 שנים הוגבלה המהירות ברכבות אלו ל-250 קמ"ש בגלל בעיה מהותית שלא נמצא לה פתרון. כאשר רכבת קליע נכנסת למנהרה היא עוברת בעצם בין תווח בעל חיכוך אוויר נמוך לתווח בעל חיכוך אוויר גבוה, דבר זה גורם לדחיסת אוויר בחרטום הרכבת. כאשר יוצאת הרכבת מהמנהרה מתפרץ איתה האוויר הדחוס וגורם לקול פיצוץ עז המשפיע על כל הסביבה למרחק של עשרות קילומטרים. הרעש החזק מנע מהרכבות להגביר את מהירותן והמהנדסים עמדו חסרי אונים ולא הצליחו למצוא פתרון לבעיה. איג'י נקטסו (Eiji Nakatsu) היה מהנדס בכיר בחברת הרכבות, והוא החל לחפש פתרון לבעיית הרעש. לנקטסו היה יתרון על כל יתר המהנדסים בחברה - הוא היה צפר נלהב! באחד מתצפיותיו הוא עקב אחר שלדג גמדי מרהיב שצלל במהירות לתוך

Image by Monica Volpin from Pixabay

רכבת קליע

את תילי הטרמיטים העצומים המתנשאים לגבהים של למעלה מחמישה מטרים. תילים אלו מורכבים מערבוב של חול ורוק וממאות אלפי מנהרות קטנות שבתוכן חיים מיליוני טרמיטים. אך מה שמדהים יותר הוא שהטרמיטים מצליחים לשמור על טמפרטורה קבועה בתל לאורך כל השנה. הם עושים זאת על מנת לגדל פטרייה מיוחדת שממנה הם ניזונים (כן, הם "בייתו" פטרייה והקימו לה חוות גידול), והפטרייה הזו זקוקה לטמפרטורה יציבה של 30 מעלות צלזיוס. אדריכלים למדו היטב את עקרונות האוורור של תילי הטרמיטים והצליחו ליישם אותם גם בבניינים. אחת הדוגמאות המוצלחות לבניין המקיים מערכת אוורור ושימור אנרגיה הוא מרכז הקניות "איסטגייט" בהארארה, זימבבואה. המבנה שתוכנן על ידי האדריכל מיק פירס, מחקה את עקרונות האוורור של תילי הטרמיטים, דבר שהוריד את הצורך בשימוש באנרגיית מזגנים בכמעט 90%!

שלדג

ולבסוף, האם אנחנו יכולים להשתמש בעקרונות ביומימטיים על מנת לשאוב השראה בנוגע למערכות החברתיות שלנו? כבר היום אנחנו משתמשים באלגוריתמים השואבים השראה ממבנים חברתיים בטבע על מנת לסייע לתקשורת ההמונים. כך אפליקציית "וייז" משתמשת באלגוריתמים השואבים השראה מתקשורת בין נמלים, והמבנה של האנציקלופדיה השיתופית "ויקיפדיה" שואב השראה מריקוד הדבורים. אבל האם אנחנו יכולים גם לשאוב השראה למערכות חברתיות אחרות, מצומצמות יותר? אני מאמין שהמבנה החברתי של הזנבנים לדוגמה יכול לסייע היטב לראש הממשלה לבנות קואליציה יציבה ובריאה, ושמשגרות חברתיות שונות יכולות לסייע לנו בהבנה של האבולוציה החברתית שלנו ולאפשר לנו לתחזק מערכות יחסים ועבודה בצורה בריאה יותר. כמו בשימוש בביומיקרי לצורכי הנדסה וסביבה, גם כאן יש להשתמש בעקרונות ולשאוב מהם השראה בזהירות ולא לנסות להשוות אותנו באופן ישיר למבנים חברתיים שונים בטבע היות שהמציאות מורכבת הרבה יותר.

צילום: עודד קינן

קן טרמיטים באוסטרליה, עיט ועז

בשנה הקרובה אנחנו מתכוונים להתמקד בתחום הביומיקרי בחינוך במרכז ללימודי חקלאות, מדע וסביבה במו"פ ערבה. נפתח תוכניות לימודים לקהלי יעד שונים, נשתמש במדבר שסביבנו על מנת ללמד על אודות התאמות ותופעות המתקיימות בו, ונפתח מוצרים שונים המבוססים על עקרונות ביומימטיים עם התלמידים במרכז "Make ערבה".

אבנים מתגלות

ארכיאולוגיה ואקטואליה בערבה

רועי גילי

עידן האדם

בראשות הארכיאולוג אורן אקרמן מאוניברסיטת בר אילן, נשאלה השאלה: האם קיים נוף טבעי בארץ ישראל? למרות הסתייגויות שונות הייתה התשובה שלילית: "הנוף הנוכחי הינו תוצאה של היסטוריה של פעילות אנושית ואף אם זו הסתיימה, חותמה נותר במערכת אלפי שנים לאחר מכן" (עמ' 70). במרביתן של ההשפעות הדרמטיות ששינו את עולמנו באלפי השנים האחרונות לא ניתן היה להבחין בזמן התרחשותן: השמדת המגאפאונה (מיני בעלי חיים שמשקלם גדול מ-40 ק"ג), עיור, אכלוס והרחבת גבולות ה"ארץ הנושבת", בירוא היערות, בניית הטראסות החקלאיות, ביות מינים רבים של חי וצומח, כל אלו תהליכים ארוכים יחסית שהתרחשו במקביל להשתלטותו של האדם על עוד ועוד מרחבים גאוגרפיים.

ומה במדבר

מרביתו של המזרח התיכון והמרחב הגאוגרפי הקרוי במחקר "דרום הלבנט" (כולל את ארץ

של קרוצן הייתה בנקודת המבט ובמידת החשיבות וההשפעה שייחס לה, להשפעת האדם, עד כדי יצירת עידן גיאולוגי חדש בטווח זמן של כמה מאות שנים (במאמר שפרסם מאוחר יותר יחד עם הביולוג יוג'ין סטורמר, ייחס קרוצן את ראשית ההשפעה הדרמטית הזו לתחילת המהפכה התעשייתית - לפני כ-250 שנה). במהלך התקופה הזו הפך האדם מטורף העל של המערכת האקולוגית למעצבן (ולעיתים משמידן) של התשתיות הפיזיות על פניו של כדור הארץ. הרבה מאוד טביעות אצבע יש לו לאנתרופוקן על פני האדמה ואזכיר רק כמה מהן: כרייה אינטנסיבית של חומרי גלם, שינוי בהרכב האוויר ואחוזי האוזון והפחמן הדו-חמצני באטמוספירה, הצטברות פסולות של חומרים מעובדים פלסטיק, בטון ונשורת רדיואקטיבית ועוד ועוד.

פליאואנתרופוקן

אף על פי שהמונח אנתרופוקן הוא מונח גיאולוגי שמתייחס להרבה ושייכו פני הקרקע, השפעותיו על ענפי מדע נוספים היו עצומות, ועד מהרה נמצאו בקרב הארכיאולוגים לא מעט חוקרים שטענו שלאנתרופוקן קדם שלב ארוך יותר ורב חשיבות, האנתרופוקן הקדום - "פליאואנתרופוקן". גם המונח החדש ושובר השיניים הזה איננו משקף גילוי מחקרי אלא שינוי מהותי בנקודת המבט, שכן הפליאואנתרופוקן מאגד אירועים רבים שהתרחשו בעשרת אלפים השנים האחרונות ונחקרו בעבר, לתמונת מציאות אחת, ממנה ניתן להבין את עוצמת השפעתה של הפעילות האנושית ולהבחין עד כמה סביבת הקיום שבה אנו חיים איננה אלא מעשה בריאה אנושי.

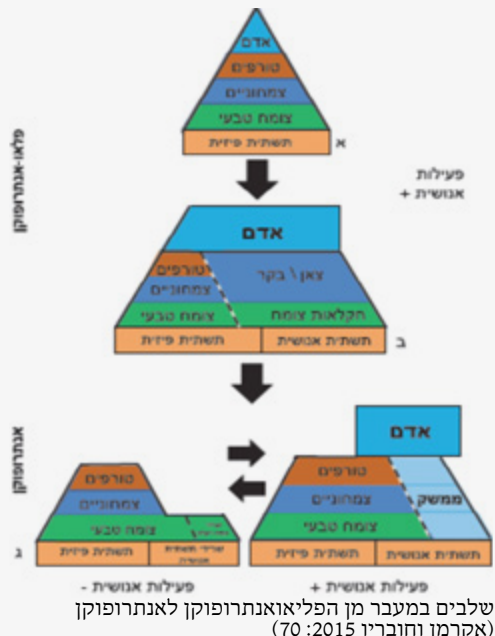
במאמר חשוב שפורסם בשנת 2015 על ידי קבוצת חוקרים מדיסציפלינות מחקר שונות

כנס בינלאומי בנושאי אקולוגיה, ניו מקסיקו 12.2.2000.

אנתרופוקן! חוקרים טרוטי עיניים נמנמו בכיסאותיהם בחלל האולם רחב הידיים ונרעדו כשנשמעה לראשונה המילה החדשה, לא מעט חוקרים נוטים לנמנם בכנסים כאשר אינם מרצים (זהו סוד ידוע), ולכן אולי הדהד קולה של המילה צלול וברור בחללו של אולם הכנסים.

אנתרופוקן! האיש כסוף השיער שהרים את קולו וטבע את המונח, מוכר היה היטב בקהילת החוקרים: פול קרוצן, (Paul J. Crutzen) מין נביא זעם מודרני, כימאי וחוקר בעל שם, חתן פרס נובל.

ובכל זאת, לא זהותו של הדובר ולא העיתוי הדרמטי הם שהפכו את המונח למרתק כל כך, אלא הטענה עצמה ומה שמשמע ממנה. המונח הגיאולוגי אנתרופוקן (עידן האדם), שנשמע לראשונה בכנס ומתאר את העידן שבו אנו חיים במאות השנים האחרונות ואת השפעתו הדרמטית של האדם על כדור הארץ, מטלטל בשנים האחרונות את עולם המחקר (ונמצאו לו גם מתנגדים לא מעטים). לעידן שבו אנו חיים מקובל היה לקרוא "הולוקן" על פי הגדרת העידנים הגיאולוגיים המסורתית (אלו העידנים שסיימת שמם היא המילה היוונית "קן" - עידן). לא מעט חוקרים דנו בהשפעתו של האדם על הסביבה, אבל גדולתו וחדשנותו

Garavan Mark "Living in the Anthropocene" איור:

שבילים במדבריות צפון סיני הנגב והערבה. באדיבות ד"ר עוזי אבנר

שימור ושמירת טבע בראי הארכיאולוגיה

מסגרת הדברים הזו מציבה לא מעט סימני שאלה סביב מונחים שנראים מובנים מאליהם: האם הטבע המדברי שאותו אנחנו מכירים הוא אכן טבעי? וארץ בראשית שלנו שאליה עורגים שוחרי המדבר, האם במובנים מסוימים היא פרי הבריאה שלנו בני האדם? ובת כמה היא כפי שאנו מכירים אותה כיום? הייתכן שהיא בת כמה אלפי שנים לכל היותר? האם התאהבנו בנופי הפרא השוממים של הנגב, נופי העזובה של הערים הנבטיות ויישובי תקופת הברזל, הברונזה ואלו שקדמו להם (כפי שהם מופיעים פוטוגניים וקודרים בתמונותיהם של חוקרי המאה ה-19), נופים שבהם לא התקיימו כבר חלק ממיני הצומח, הנמרים ועדרי הענק של הצבאים הפרסיים, הפראים והיענים?

כתבה שהתפרסמה בדצמבר 2017 בעיתון "הארץ" ועסקה בפרויקט השבת הפראים לטבע, הציפה את השאלות האלו באופן מאוד קונקרטי: הפרויקט והרעיון שמאחוריו זכה בכתבה לביקורת מאוד מעניינת ונוקבת מחקלאי הר הנגב שרואים כיום בפראים נטע זר שפלט לאדמת חייהם (!) "את הפראים הביאו לפה. זה לא שהגעתי ואני מסתבך להם בין הרגליים, זה הם", כך צוטט בכתבה אחד החקלאים באמירה "אנתרופולוגית" שהופכת את היוצרות ומבהירה עד כמה בלתי הפיך הוא עידן האדם וכמה סבוכות ומורכבות הן הסוגיות הקשורות בתהליכי השימור וההשבה.

אינני תיאורטיקן של שמירת טבע אבל כתום הדברים האלו קשה שלא לשאול, כך נדמה לי, מהו ההיגיון שמצדיק את השימור וההגנה על הטבע, הטבע המשתנה, שעוות ושונה כל כך במהלך ההיסטוריה האנושית? "אני מתנגד לשמירת הטבע. עצם האידיאל של 'שמירה' אינו מקובל עליי כמעט בשום תחום מתחומי החיים... העולם אינו מוזיאון. גם הטבע אינו מוזיאון. גם התרבות אינה מוזיאון, מותר לגעת! מותר להזיז, לקרב, להרחיק,

ישראל, סיני, ירדן וצפון ערב) הוא מרחב מדברי שחון. בשל תנאי המחיה הקשים מתרכזת הנוכחות האנושית במדבר סביב מקורות המים ואתרי כריית המחצבים. באתרים האלו מתקיימת התיישבות קבועה שמאפייניה בולטים ו"אנתרופוקניים" מאוד. דוגמאות רבות לאתרים כאלו יש בערבה וכאלו הן נאות המדבר הגדולות בעין חצבה ויטבתה ואתרי היישוב שנבנו סביבן, מכרות הצור הענקיים בהר גבים ומכרות הנחושת בתמנע ובפונון שיצרו שינויים מפליגים בפני הקרקע. אך האם מצטמצמת השפעת האדם רק ל"איים" האנושיים האלו? אני סבור שלא, המדבר "שלנו" חרוץ ומבוחר בעשרות שבילים שנבנו ונכבשו ברגליהם של שוכני המדבר באלפי השנים האחרונות. השבילים האלו הובילו וייצאו את השפעת האדם לרחבי המדבר כבר לפני אלפי שנים, סביבם השתלט האדם על מקורות המים, הפיץ את זרעי הצמחים המבויתים, בנה חאנים ואתרי חניה, צד והשמיד את אוכלוסיית בעלי החיים.

מתקני הציד הגדולים שפוזרו ברחבי המדבר: ה"עפיפונים" ששימשו לציד עדרי צבאים ומלכודות הטורפים מספרים את סיפורו של השלב האחרון ב"השמדת המינים הגדולה" שהתרחשה עם השתלטותו של האדם על מרחבי המחיה המדבריים, מרבית המתקנים האלו מוקמו בעומק המדבר באופן שאיננו חופף לתוואי השבילים ומשקף את המאמץ הגדול שהושקע במסעות הציד. המדבר שהיה למפלטם של בעלי החיים הפך לליבו של אזור ציד - מלכודת מוות עבור הנמלטים.

גם צמחיית המדבר הושפעה מנוכחות האדם, צמחי מעזבה (Ruderal Plants) מלווים את אתרי היישוב והחניה גם אחרי שהם ננטשים ואילו צמחיית המדבר המקומית נכרתה ודוכאה. שני אתרים חידתיים ששימשו להפקת נחושת ליד חצבה ("גבעת חצבה") וספיר ("גבעת הסיגים") מספרים את סיפורה של השמדת צמחיית המדבר בתקופת הברונזה הקדומה (כ-5000 שנה לפני זמננו). מדוע הוקמו האתרים האלו רחוק כל כך מאתרי החציבה (ששוכנים בפונון שבירדן במרחק של למעלה מעשרים קילומטרים מהם)? הסיבה לכך היא ככל הנראה הצורך בעוד ועוד חומרי גלם לבעירה והשמדת צמחיית הבר ששימשה להזנת הכבשנים בידיהם העמלניות של כורי הנחושת בקרבת המכרות.

לתהליכים האלו שהתרחשותם החלה לפני אלפי שנים אין חותם ויזואלי בולט כמו להשפעות הפעילות האנושית בארץ הנושבת, אך הם משמעותיים מאוד דווקא במדבר בשל רגישותו של חבל הארץ הזה לשינויים ואופייה הקשוח של סביבת החיים.

לשנות ולהטביע את חותמנו אנו", כך כתב פעם עמוס עוז המנוח.

התשובה להערה הנוקבת הזו איננה פשוטה, ואף על פי כן יש בה באמירה הזו משהו מאוד מקומם לטעמי משום שהיא נשמעת מיופיפת כל כך כשהיא נאמרת במאה העשרים ואחת בעולם "אנתרופוקני" ומשום שהעיקרון המוסרי שמתיר למין אחד לשעבד את כל שאר מיני האורגניזמים ואת כל משאביה של הארץ לצרכיו נראה לי פסול.

ועוד היבט יש לו לעניין הזה של שמירת הטבע מפני כוחו המצמית של האדם: אינטואיטיבי, חסר שם והגדרה מדויקת, נאיבי ורומנטי ואפילו ילדותי, אבל אין נכון ממנו. פיוטית וחדה היטיבה פעם לתאר אותו המשוררת לאה גולדברג בשיר שנכתב בתשובה לשאלה "לשם מה נכתבים שירים במאה העשרים?" ומה לעשות בסוסים במאה העשרים?

ובאיילות?

ובאבנים הגדולות

שבהרי ירושלים?

מחצבת הצור בהר גבים אחת מ-16 מחצבות שנמצאות על שלוחות הר

צילום: רועי גלילי

אומרים שהיה פה שמח

רינת רוזנברג

שבועות במושבוץ, דני ורד והסוסה ג'יפסי, 1962

צילום: אברהם קדם

הורה טרקטורים

הטרקטורים" המסורתי שתופס מקום של כבוד במסכת החג. טובי הכוריאוגרפים המקומיים מגויסים לעצב ולתכנן את המחול הייחודי של כלי העבודה הממונעים. מיטב הנהגים למודי הניסיון רכובים על טרקטורים שחלקם כבר חרשו שדות לפני 50 שנה, "רוקדים" בתיאום מושלם ובגאווה של חקלאים שידועים איך לעשות "רוורס" עם עגלה...

שיהיו לנו חגים שמחים.

חג השבועות קסמו להם, לחלוצים מקימי הקיבוצים והמושבים. הם אימצו את החג ויצקו בו תוכן שחיקק את הנרטיב הציוני שאליו היו שותפים - עבודת האדמה וחיבור ממשי ומעשי אל החקלאות ואל הארץ. לאורך השנים חגיגות חג השבועות הפכו לאחד האירועים הצבעוניים, הקהילתיים והיפים המתקיימים ביישובים החקלאיים בכל הארץ. גם בערבה. אחד משיאי החגיגות במושבים בערבה, אחרי תהלוכת העגלות (בשנות השישים גם סוסים משכו כאן את עגלות התהלוכה), הוא "רונדו

א חרי שיתפזר עשן מדורות ל"ג בעומר ונותיר מאחור את סיפורי הגבורה, הניצחונות והתבוסות שהוביל בר כוכבא, ולאחר שיישכח שאון ההילולות, יחכה לנו, בעוד שבועיים, חג השבועות - החג הכי חקלאי שיש. שמות רבים לו לחג שהוא אחד משלושת הרגלים: חג השבועות, חג הביכורים, חג מתן תורה וחג הקציר. בערבה לוח השנה מתנהל אחרת, והקציר מתחיל סמוך יותר לסוכות. בחג השבועות כבר סיימנו את העונה החקלאית והאסיף מאחורינו. כך או כך, המאפיינים החקלאיים המובהקים של

צילום: באדיבות ארכיון חצבה

חצבה 2015

צילום: איה שונר

צופר 2013

צילום: גלעד לבני

פארן 2016

צילום: תמי ליבנה

עידן 2017

עשה זאת בעצמך

זיוה עמית

נרתיק מרצועות סרט הדבקה

החומרים הדרושים (תמונה 1):

- סרט הדבקה צבעוני ברוחב 5 ס"מ
- מספריים
- דבק חם
- רוכסן באורך 15 ס"מ
- כפתורים לקישוט (לא חובה)
- סרט בד צבעוני

הוראות הכנה:

הניחו את הרוכסן על משטח עבודה וגזרו רצועה מסרט הדבקה בהתאם לאורך הרוכסן (תמונה 2).

גזרו עוד שתי רצועות והדביקו אותן על גבי

מרחו דבק חם על גבי סרט הבד של הרוכסן מצידו האחד והדביקו אליו מלבן אחד. חזרו על הפעולה בצד השני של הרוכסן עם המלבן השני (תמונה 6).

חברו את שלושת הצדדים הנוספים של המלבנים בעזרת סרט הדבקה. (תמונה 7). ניתן להוסיף קישוטים, חרוזים, כפתורים (תמונה 8).

הנרתיק מוכן לשימוש (תמונה 9).

בהצלחה,

אשמח לעזור בכל שאלה.

זיוה 052-8666223

הרצועה הראשונה (חצי ס"מ על הרצועה הקיימת), כך שיהיו לנו שלוש רצועות מחוברות (תמונה 3).

הפכו את הרצועות שהדבקנו על צידן השני והדביקו עליהן באותו אופן שלוש רצועות נוספות (תמונה 4).

חזרו על התהליך כך שיהיו לנו שני מלבנים זהים בגודלם.

הניחו את שני המלבנים זה על זה ויישרו את הקצוות שלהם בעזרת מספריים (תמונה 5). הניחו את שני המלבנים מקבילים זה לזה ואת הרוכסן ביניהם.

איש היה בישראל

**"איש היה בישראל,
בר כוכבא שמו...
הוא היה גיבור,
הוא קרא לדרור..."**
לוי קיפניס

המועדים והחגים שלנו בישראל קשורים לעיתים רבות לגבורה ולניצחונות. ניצחנו את הרומאים, את היוונים, את המצרים, ולמרות זאת אנו עומדים מדי שנה ביום הזיכרון ליד קברים דוממים של חיילינו. עומדים ושותקים. אולי הניצחונות האלו לא מקרבים אותנו אל ארץ זבת חלב ודבש. אולי אלו לא היו באמת ניצחונות וזוהי רק מסורת שאותה אנו מחנכים מדור לדור כדי להניק את ילדינו הקטנים בגאווה המולדת? בכוחה? בעוצמתה? לא נדע כיצד יראה המחר, אך במושב הסמוך מול הרי אדום חוגגים זקני הכפר את "גיל הגבורות". חלקם נושקים לגיל, וחלקם כבר "עקפו" אותו ומביטים בו בעיניהם הפקוחות. המשנה אומרת: "בן שמונים לגבורה" (אבות ה כא). האמרה הזאת מופיעה בספר תהילים: "ימי שנותינו בהם שבעים שנה ואם נגבורת שמונים שנה" (תהילים צ 10), כלומר, אם

שנות חינו גברו מאוד, נגיע לגיל שמונים. אותם גברים ונשים המתהלכים כפופים קמעה, הם הגיבורים החיים שלנו בארץ המדבר. הם לימדו אותנו לחרוש ולזרוע, הם שרטטו עבורנו את שבילנו והנחילו בליבנו את מצוות החיים. ולעיתים הם כבר מעט עייפים, אך הם הגיבורים החיים שלנו. הם שותקים לצד הקברים של בנינו היפים, והם מלטפים את פניו הטובות של נכדם החייל. האנשים הללו שפניהם מבשרות את שנות גבורתם, הם הגיבורים החיים שלנו. הם לא הבטיחו לנו הבטחות, אך מלאו את צרכינו בתבונה ובישר, הם לא חסכו מאיתנו עמל וזיעת אפיים, אך הם ידעו לנגב את מצחנו משרב ודמעות. הם לא נלחמו באריות חיים, ואיש לא כתב את דמותם בספר הספרים, אך הם הגיבורים החיים שלנו, בארץ הדמים, בארץ נטולת חלב ודבש. הם מעניקים לנו מדי יום את עשרת הדברות שהם חקקו באדמה, והן הנביאות הטובות שלנו שמתעקשות ללמד אותנו לחיות ולאהוב.

**"אבי היה אלוהים ולא ידע. הוא נתן לי
את עשרת הדברות לא ברעם ולא בזעם, לא
באש ולא בענן
אלא ברכות ובאהבה. והוסיף ליטופים והוסיף
מלים טובות,
והוסיף אגף והוסיף בבקשה. וזמר זכור ושומר
בניגון אחד והתחנן ובכה בשקט בין דבר לדבר"**
(יהודה עמיחי)

**"אמי היתה נביאה ולא ידעה.
לא כמו מרים הנביאה הרוקדת בתופים
ובמצלתיים,
ולא כמו דבורה שישיבה תחת התומר ושפטה
את העם,
ולא כמו חלדה הנביאה המנבאה עתידות,
אלא נביאה פרטית שלי שקטה ועקשנית
ואני חייב לקיים את הפל וזמן חיי עובר."**
(יהודה עמיחי)

צילום: באריבות ארכיון עין יהב

חיים ברשת

מורה נבוכים לחיים המקוונים

גילה טל

כמו דגים ברשת על דיוג (Phishing) והונאות מקוונות

מביטוח לאומי. ההודעות מגיעות באימייל, ב-SMS ואפילו בוואטסאפ והמשתתף לכולן הוא: ניסיון להוציא מכם מידע במרמה. אל תעלו בחכה!

מי ששולח את ההודעות האלו שולח אותן בתפוצה גדולה מאוד, לא אישית אליכם. לרבים מהנמענים שמקבלים את ההודעה אין בכלל חשבון פייפאל ואינם מחזיקים בחשבון בבנק מסוים או כרטיס אשראי של דיינרס. אותם ה"דיג" כנראה לא יצליח לדוג, אבל הסטטיסטיקה אומרת שלחלק מהכמות העצומה של הנמענים יש חשבון - והם הפוטנציאל ל"דיג" מוצלח.

אתם בוודאי תוהים: אבל הרי יש סינון ספאם, איך זה שההודעה הזו הגיעה אליי בכלל? קיים סינון ספאם והוא די יעיל, אבל לא תמיד ניתן לסמוך עליו. בעולם מתקיים איזון עדין בין גנבים לשוטרים: הגנבים מוצאים שיטות לרמות, השוטרים - מגלים את השיטות החדשות ותופסים את הגנבים - וחוזר חלילה. גם בעולם המקוון למערכות השונות נדרש זמן לגלות את השיטות החדשות של "הגנבים", במרווח הזה, אתם עלולים להיות חשופים.

איך בכל זאת נזהרים?

- חשוב לשמור על כמה כללים פשוטים:
- לעולם אל תכניסו סיסמאות ופרטי כניסה לקישורים שקבלתם באימייל, גם אם אתם מאמינים שהקישור אמיתי ובטוח. קיבלתם קישור באימייל לאתר הבנק? אל תכנסו אל הקישור, היכנסו דרך אתר הבנק שממנו אתם נכנסים בדרך כלל. אם הבנק שלח לכם הודעה - היא תחכה לכם שם.
- לפני שאתם מכניסים פרטים לאתר - בדקו אם הכתובת שלו הגיונית. עדיף להיזהר ולא להצטער.

אם כך, מהו האתר הראשון, ולמה הוא נראה כמו אתר של פייפאל? ברוכים הבאים אל העולם האמיתי! בעולם האמיתי, לא כל דבר הוא מה שהוא מתיימר להיות. האתר המתחזה לאתר של פייפאל פועל מתוך כוונה ל"דוג" אתכם.

אז איך זה עובד?

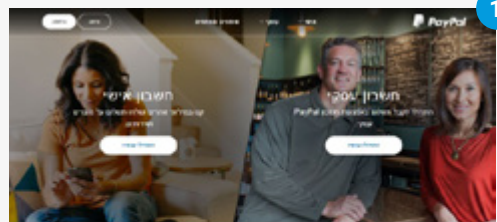
המדור נכתב הפעם בעקבות שאלה שהועברה אליי. השואלת תהתה אם ההודעה שקיבלה באימייל **3** נשלחה מפייפאל. (התשובה היא: ממש לא!)

אם יש לכם חשבון פייפאל ותפתו ללחוץ על הקישור שמופיע בהודעה (מסומן באדום בצילום המסך) ולהכניס את שם המשתמש והסיסמה שלכם, סביר להניח שמייד לאחר מכן האתר ייעלם ותופיע הודעת שגיהא. תכליתו וייעודו של האתר הזה הם פשוטים: לקבל מכם את פרטי הכניסה שלכם לפייפאל, וברגע שמסרתם אותם - נתפסתם בחכה. לעיתים הדרך לדוג אתכם תהיה דרך התחזות לפייפאל. לעיתים - התחזות לאתרי בנקים שיראו ממש כמו אתר הכניסה האמיתי של הבנק - אבל הם לא. **בדקו תמיד את הכתובת של האתר.**

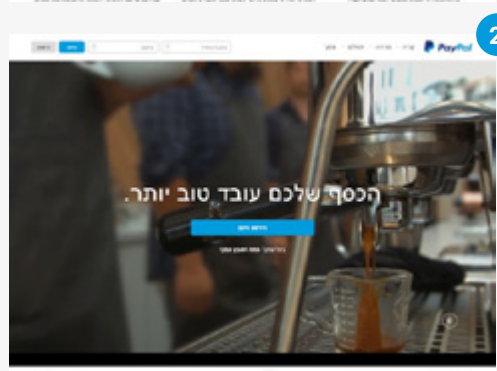
ראו למשל הודעה מדיינרס **4**. האומנם זו הודעה מדיינרס? שימו לב לכתובת האימייל שממנה נשלחה ההודעה. אומנם צירוף המילים Diners Club חוזר שוב ושוב בהודעה (6 פעמים בהודעה קצרה) אבל מה זה אומר? כלום! ואז הקישור: Secure Now (אבטח עכשיו) שייקח אותנו לאתר שנראה כמו אתר של דיינרס, אבל הוא לא.

קיימים אין-ספור ניסיונות דומים. אתרים המתחזים ל-eBay, לאתרים ממשלתיים, הודעות המתחזות להודעות מסלקום או

נתחיל בחידה: אלו מתמונות המסך הבאות מציגות את אתר פייפאל (PayPal)?
תמונה **1**? תמונה **2**? אולי שתיהן?

שלחו וקבלו תשלום עם PayPal.

קשה לדעת.

ייתכן שהנתון הבא יעזור לכם להחליט: הכתובת של האתר הראשון היא:

<https://connectset.com>

ואילו של האתר השני:

<https://www.paypal.com>

שם החברה PayPal כלל לא מופיע בכתובת של האתר הראשון, והמסקנה אם כך ברורה: זהו לא אתר של פייפאל. (יחד עם זאת חשוב לציין: יכול להיות שהשם האמיתי של החברה יופיע בכתובת האתר ובכל זאת האתר מזויף).

יום ד 03:38 06/02/2019

PayPal Customer Service <paypal-cs@aldace.com>
 החשבון שלך הוגבל עד שנקבל את תגובתך

אל [שם] אל

אם יש בעיות באופן ההצגה של הודעה זו, לחץ כאן כדי להציג אותה בדפדפן אינטרנט.

החשבון שלך הוגבל עד שנקבל את תגובתך שלום,

אנחנו זקוקים לעזרתך בפתרון בעיה בחשבון שלך. כדי שיהיה לנו זמן למצוא פתרון משותף, הגבלנו באופן זמני את הפעולות שתוכל לבצע בחשבונך עד לפתרון הבעיה.

אנו מבינים שהגבלת הגישה לחשבון PayPal שלך עשויה לגרום לך לתסכול. אנו רוצים לפעול יחד איתך כדי להחזיר את חשבונך למצבו הרגיל במהירות האפשרית.

מה הבעיה?

1. אנו מצויינים לערוך בדיקה עמך כדי לוודא שאף אחד לא נכנס לחשבון שלך ללא רשותך.
 (מזהה המקרה שלך עבור סיבה זו הוא PP-152-259-511-308)

2. הבחנו בפעילות יוצאת דופן בכרטיס האשראי המקושר לחשבון PayPal שלך
 (מספר מזהה מקרה PP-152-259-680-241):

כיצד תוכל לעזור הטיפול בבעיות אלו בדרך כלל פשוט למדי. במרבית המקרים, אנו זקוקים למספר פרטים נוספים אודות החשבון או העסקאות האחרונות שלך.

כדי לעזור לנו וכדי לברר מהן הפעולות שתוכל לבצע בחשבונך עד [לפתרון הבעיה](#), [הינכם לחשבונו ועבור אל פרטנו](#) [יישוב המחלוקת](#).

PayPal Customer Service החשבון שלך הוגבל עד שנקבל את תגובתך

- לא רק באימייל: היזהרו מקישורים בוואטסאפ ו-SMS ולעיתים ברשתות חברתיות, בעיקר בפייסבוק.
- קבלתם מחבר הודעה שעלולה להיות מתחזה? בדקו עם השולח אם הוא שלח אליכם קישור ואם בדק אותו לפני ששלח.
- האם ההודעה כתובה בשפה עילגת ומשובשת? סביר להניח שמדובר בתרגום אוטומטי. שום גוף רציני לא ישלח לכם הודעה כזאת.
- במקומות ציבוריים - אל תחשפו פרטים. רצוי לא למסור פרטים ממחשב ציבורי. אם אין ברירה ונכנסתם למחשב ציבורי והכנסתם פרטים שלכם - הקפידו להתנתק בצורה מסודרת.
- אם יש לכם חשש ש"נתפסתם ברשת" - החליפו סיסמה באופן מיידי.

אתם מוזמנים לשאול, לברר ולהציע נושאים למדור.
 כתבו ל: gilat@arava.co.il

מפישנינג - לווישינג (Vishing - Voice Phishing)

הגנבים מתוחכמים ובעלי כושר המצאה. ה"להיט" החדש בתחום זה הוא שליחת הודעה באימייל הכוללת מספר טלפון ל"בירורים". בהודעה נמסר כי חשבון הבנק שלכם נחסם ועליכם להתקשר למספר הטלפון בהודעה. כשתתקשרו, תתבקשו לתת פרטים על החשבון. כמובן, אחרת איך ניתן לברר? זהירות! צרו קשר עם הבנק דרך מספר הטלפון שאתם מכירים. אל תתפתו לקיצורי דרך.

יום ד 20:26 13/03/2019

Diners Club <doho@sportiff.co.jp>
 Please secure your diners club account

אל [שם] אל

אם יש בעיות באופן ההצגה של הודעה זו, לחץ כאן כדי להציג אותה בדפדפן אינטרנט.

Diners Club International

Dear diners club user,

**This is an email alert sent to you from Diners Club.
 This is to let you know that there some suspicious activities are going on in your account ,
 We understand that you might not know about it**

That is why we have sent you this email to you to secure your account , We recommend that you go to

[Secure Now](#)

משהו מהחיים שמחוץ לרשת, אבל לא פחות חשוב:

הגעתם לכספומט? לפני שאתם מכניסים את הכרטיס, בדקו את החיבור הפלסטיק הירוק, שקולט את הכרטיס. הפלסטיק מתנתק בקלות? זהירות! ייתכן שמישהו מנסה לגנוב את פרטי הכרטיס. הסירו אותו ודווחו על כך למשטרה.

המנוח חידות ושעשועונים לל"ג בעומר

מוח צעיר / דליה שחר

1. תפזרת מילים לל"ג בעומר - מילים הקשורות באש

המילים יכולות להופיע מימין לשמאל ולהפך מלמעלה למטה ולהפך ובאלכסונים

המילים הן: לשון אש, מדורה, אש, להבה, שריפה, שלהבת, גיצים, רשף, נור, ניצוץ, גחל, לפיד, אבוקה, משואה, בערה, אור, שביב, זיק

ש	ג	ת	ג	א	ל	ס	ז	נ	י	צ	ו	צ
ר	ח	ג	ח	מ	ש	ו	א	ה	ג	ר	ב	ל
ת	ל	ו	מ	ד	ו	ר	ה	ד	ב	י	ר	ש
ק	ש	ע	ו	א	נ	נ	ר	נ	ה	ב	ה	ל
ר	ו	נ	נ	ב	א	ז	ג	ה	ו	ה	י	ה
ד	ר	ת	י	ו	ש	ר	י	פ	ה	ב	ו	ב
י	ס	נ	ר	ק	ב	ח	צ	ו	ת	ע	ל	ת
פ	ע	מ	ל	ה	י	כ	י	צ	ט	ר	ש	פ
ל	פ	ש	ר	ה	ב	ז	מ	ר	ל	ה	נ	א

2. תשבץ מדורג

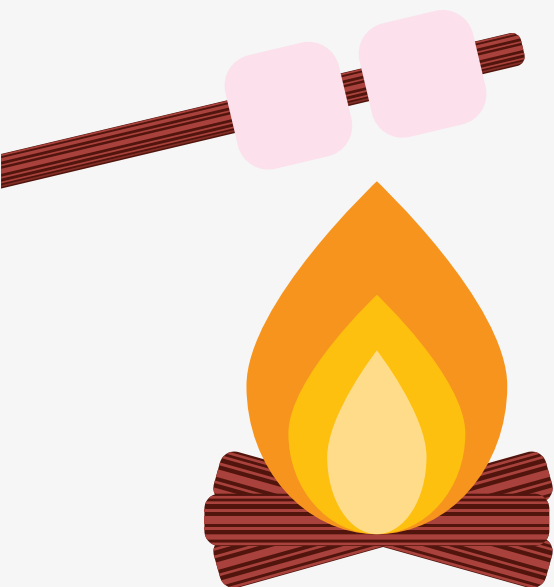
פתרון ההגדרות בכל שורה מורכב מאותן אותיות, ככל שירדדים בתשבץ מוסיפים אות אחת

				1.
				2.
				3.
				4.

1. אחד הטעמים 2. גובה
3. תפקידו ללמד 4. מדליקים בל"ג בעומר

				1.
				2.
				3.
				4.

1. אחד התווים 2. פאר
3. סוג דגן 4. מדליקים בל"ג בעומר

31.5

כנסיית השכל

יום ו' 20:00 משק פורת, עין יהב
כרטיסים באתר www.porat.farm

צילום: אלדד רפאלי

27-28.5

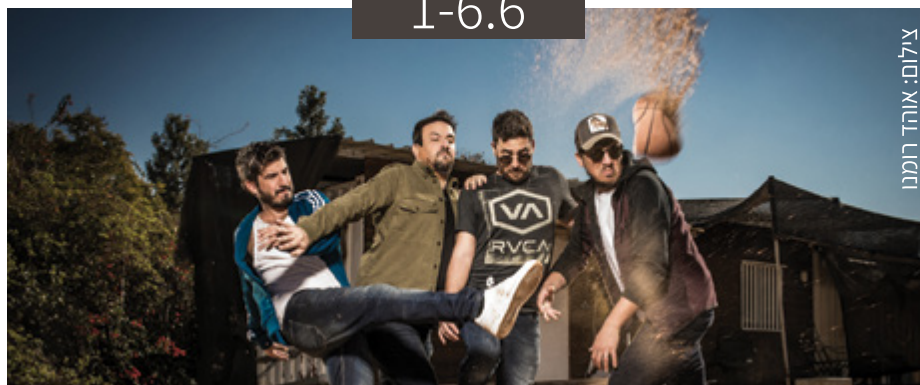
מלים קרויים

מלים ברוח ימי שירה עברית בערבה

יום ב' 20:30 מעגלי שירה ביישובי הערבה
יום ג' 20:30 הקרנת סרט "ציפור בחדר" | אולם רוזנטל *

1-6.6

צילום: אורח רמנו

שבוע הנוער הראשון בערבה

פול טראנק בהופעה | יום ספורט תנועתי | יום חילופי שלטון
ערב הוקרה לנוער מתנדב | ומופע סטנד אפ של אסף יצחקי
ימים שבת-חמישי

12-13.6

פרטים בהמשך

חולות במה

פסטיבל מחול-תיאטרון-אמנות הרחוב*

18.6

סרט בהפתעה

סינמטק ערבה

יום ג' 18:00
אולם רוזנטל | 45 ש"ח*

25.6

טיול מבוגרים לשפלת יהודה

יום ג'
הרשמה דרך מח' תיירות

2.6

הצגת מבוגרים

הרצל אמר | תיאטרון גשר

יום א' 20:45
אולם רוזנטל | 60/120 ש"ח*